

๐

872.1208

ค 2844

ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และครู สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี

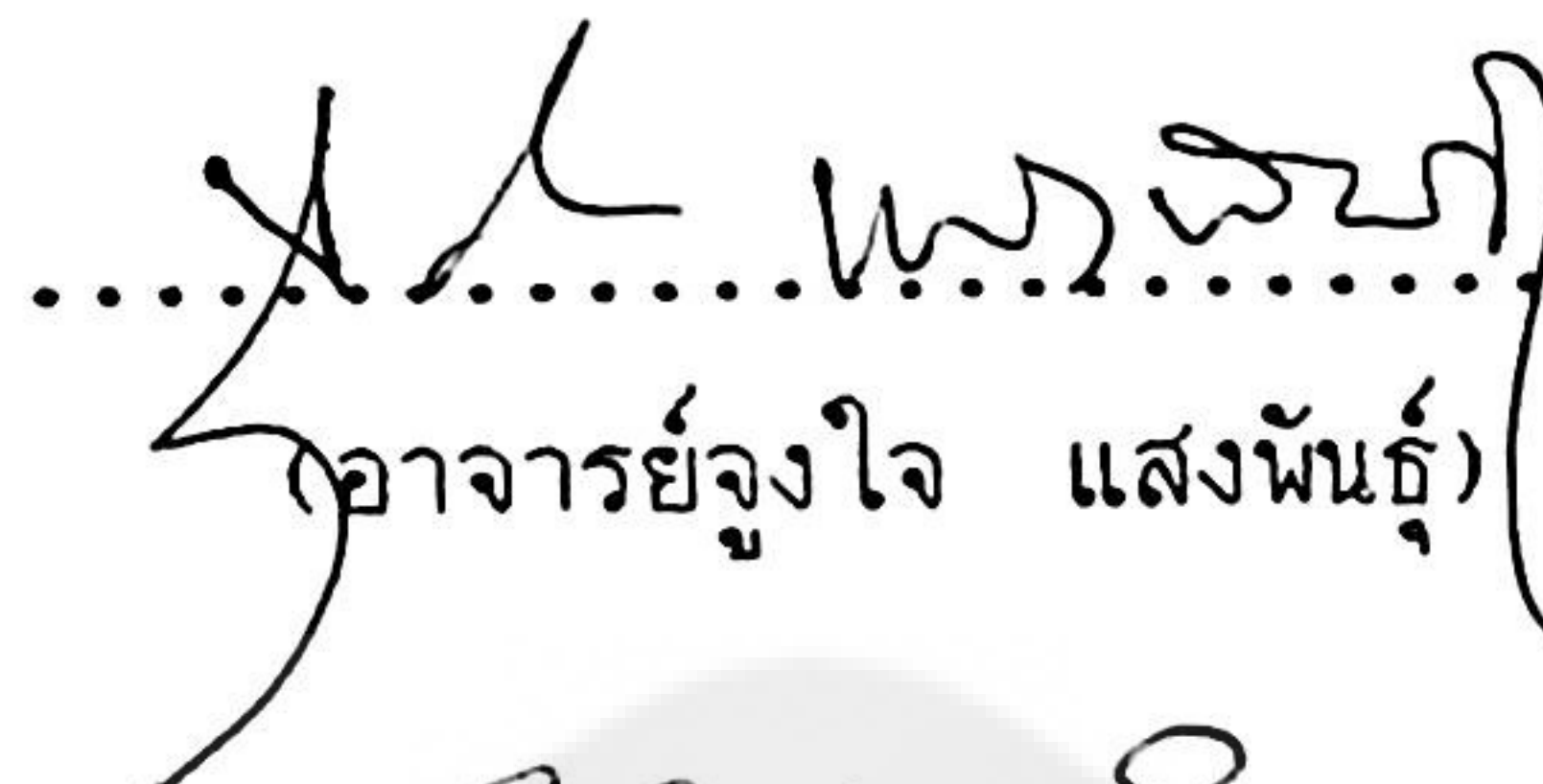
28 ต.ค. 2538

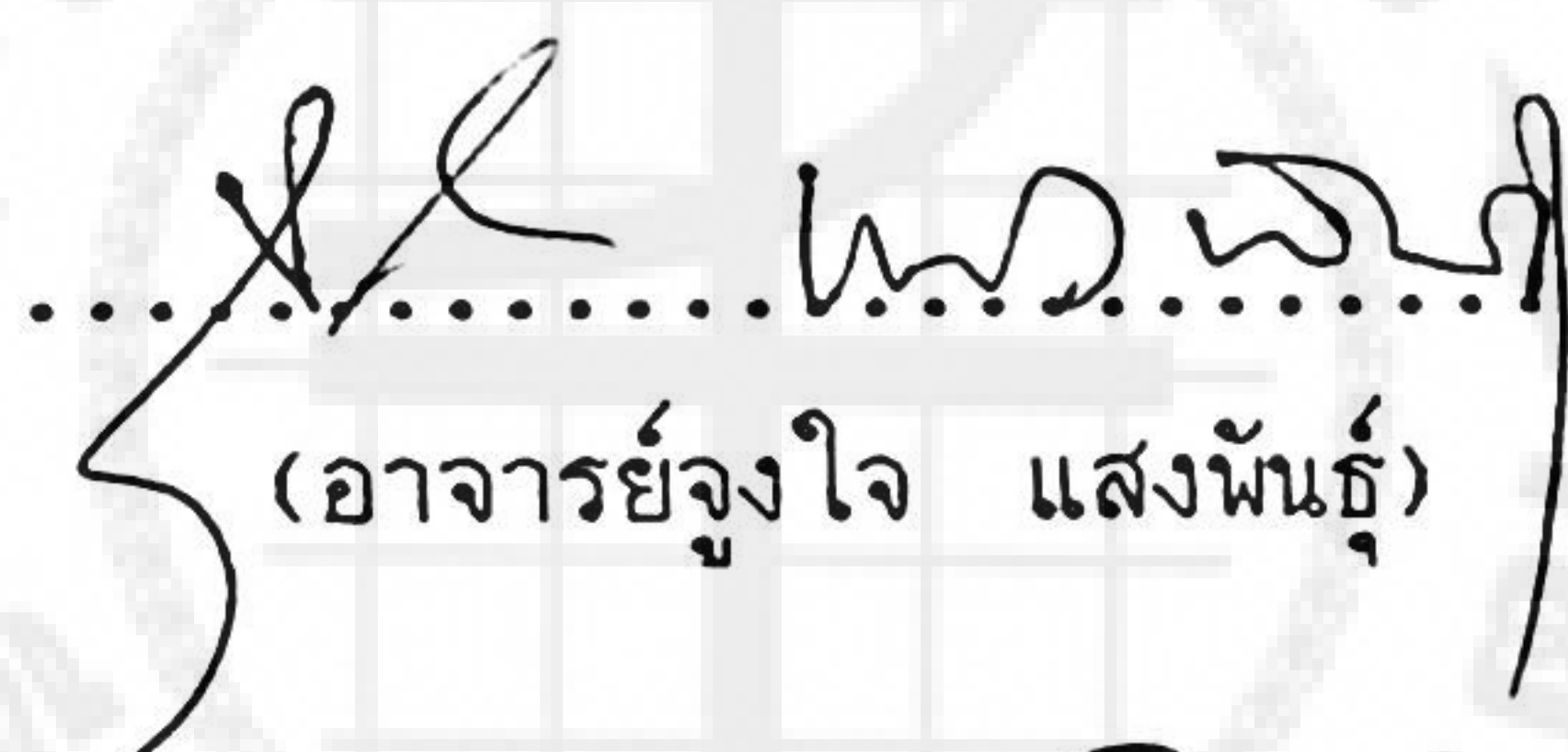
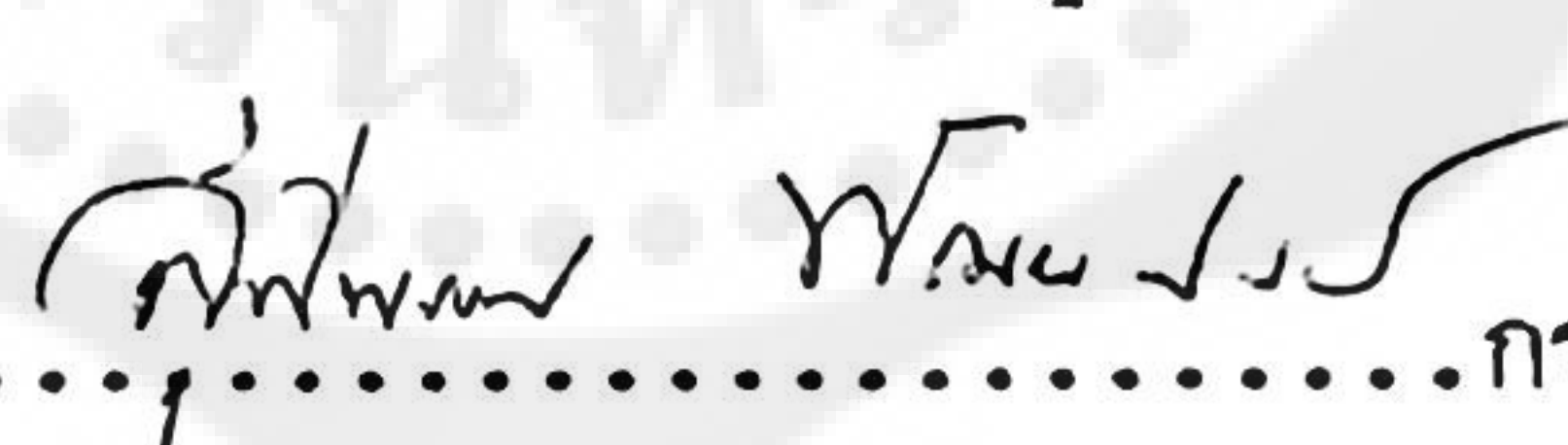
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2538
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรได้

คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์)
..........กรรมการ
(รศ.ดร.สมสร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์)
..........กรรมการ
(รศ.ดร.สมสร วงษ์อยู่น้อย)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สุพรรณ พัฒนาณิชย์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)
วันที่ ๙ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างดียิ่งจากอาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย กรรมการที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำ ติดตามกำกับการทำปริญญานิพนธ์อย่างใกล้ชิด จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และขอขอบคุณอาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในพระคุณของท่านอาจารย์ทั้งสาม จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายบุญสม สายหยุด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระพุทธรบาท นายนิวัฒน์ เพชรชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนหินกอง (ปิบลอนุสรณ์) นางสาวเปรมปรี นวลมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสระบุรี ได้กรุณาตรวจแบบสอบถามในการวิจัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญ

ขอกราบขอบพระคุณนายชูชาติ ทรัพย์มาก ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษาพิเศษอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตบริหารการศึกษา รุ่นที่ 18 ทุกคน โดยเฉพาะ คุณฉัฐชลี เรืองศิริ คุณสุภาพ แก้วเอี่ยม คุณสุชาติ ทาตะนาม คุณช่อม กรไกร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แต่ผู้วิจัยตลอดมา

ความสำเร็จของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ขอบอบแต่ คุณอมรา อมรรัตนานนท์ และลูกทั้งสามคือ กุลดา, ธนพงศ์, ธงธรรม ที่อยู่เบื้องหลังและให้กำลังใจ

สมศักดิ์ อมรรัตนานนท์

ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และครู สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2538

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 502 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยทุกด้านส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก
2. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปัจจัยด้านการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง
3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน พบว่าปัจจัยด้านการเงินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยด้านอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

FACTORS IN ACADEMIC DEVELOPMENT IN PRIMARY SCHOOL AS PERCEIVED BY
ADMINISTRATORS AND TEACHERS UNDER THE SARABURI
PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT
BY
SOMSAK AMORN RATANANON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March 1995

This research was aimed at studying and comparing. The perception of the school administrators and teachers in primary schools under the Saraburi Primary Education office.

The sample subjects were 502 of the school administrators and teachers in the primary schools about the factors of academic development in 5 aspects which were staffing, budgetting, school supervision, school atmosphere and Leadership. The statistics used was arithmetic mean, standard deviation and T-test.

The research findings were as follows

1. The school administrators perceived all factors concerned with academic development at high level.
2. The teachers perceived the most factors concerned with academic development at high level except. The school supervision was perceived at moderate level.
3. The comparison of the perception between the school administrators and teachers showed that the budgetting factor was statistic significantly different at the level of .05 and not significant different for the rest.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	
ขอบข่ายการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา.....	6
การพัฒนการศึกษา.....	7
งานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา.....	8
ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ.....	14
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	24
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	49
วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สรุปผลการวิจัย.....	50
อภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	56
ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา.....	56
ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี.....	57
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	64
ภาคผนวก ก	65
ภาคผนวก ข	71
ภาคผนวก ค	72
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	78

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คำสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัย ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน.....	30
2 คำสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัย ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบุคลากร จำแนกเป็น รายชื่อ.....	31
3 คำสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัย ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเงิน จำแนกเป็น รายชื่อ.....	33
4 คำสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัย ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการนิเทศภายใน จำแนกเป็นรายชื่อ.....	35
5 คำสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัย ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการบริหารกายภาพของ โรงเรียน จำแนกเป็นรายชื่อ.....	37
6 คำสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัย ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำแนกเป็นรายชื่อ.....	39
7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยใน การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจำแนกเป็นรายด้าน...	41
8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยใน การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบุคลากร โดยจำแนก เป็นรายชื่อ.....	42
9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยใน การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเงิน โดยจำแนก เป็นรายชื่อ.....	43
10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยใน การพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการนิเทศภายใน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	45

ตาราง	หน้า
11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบรรยากาศของโรงเรียน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	46
12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยจำแนกเป็นรายชื่อ.....	47

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะการให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นการวางรากฐานของการพัฒนา ด้าน การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม การศึกษาจึงมีส่วนช่วยและส่งเสริมความมั่นคง และความเจริญของประเทศชาติ ดังจะเห็นจากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง และพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าตลอดไปได้โดยตลอด (คณะกรรมการรวบรวมพระราชกรณียกิจ. 2531 : 304.) ประเทศที่เจริญแล้วจะให้ความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงดำรัสว่า (สมเด็จ มุมเมือง. 2525 : 36-50 อ้างอิงจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) การศึกษาจึงเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ พัฒนาประชาธิปไตย และยิ่งไปกว่านั้น ในการวัดความเจริญของชาติต่าง ๆ ตามหลักสากลต่างก็ถือเอามาตรฐานการประถมศึกษาเป็นเกณฑ์วัดความเจริญของชาตินั้น ๆ (เกษม ศิริสัมพันธ์. 2525 : 52)

ในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาภาคบังคับ ส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดงานในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานทั้ง 6 งานนี้ ถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักเพราะเป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรโดยตรง ส่วนงานด้านอื่น ๆ นั้น เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นิพนธ์ กิยาวงค์ (2526 : 68) ที่กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา เพราะหน้าที่ของโรงเรียนคือการให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ และจากผลสรุปการประชุมระดม

ความคิดของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการระดับประถมศึกษา ในการจัดลำดับความสำคัญของงานทั้ง 6 งานนั้น สรุปได้ว่า งานวิชาการมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 62)

แต่ในความเป็นจริงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาปัจจุบัน ยังประสบปัญหาอยู่มาก ดังผลการวิจัยของ อุดม เอี่ยมสะอาด (2527 : 151-152) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติงานด้านธุรการและพัสดุมากที่สุด อันดับรองลงไป ก็คืองานบริหารบุคลากร งานด้านวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานด้านกิจการนักเรียนเป็นอันดับสุดท้าย และจากสรุปผลการวิจัยทางการศึกษาของกองวิจัยการศึกษา พบว่า ในด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ น้อยมาก ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การนิเทศทางวิชาการยังมีน้อย ผู้บริหารยังให้ความสำคัญของงานวิชาการรองจากงานด้านอื่น ๆ (กองวิจัยการศึกษา. 2526 : 104) บทบาทของผู้บริหารดังกล่าวถือว่าเป็นการปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามหลักการ ไม่ปฏิบัติตามแนวทางและบทบาทที่ควรจะเป็น อันเป็นเหตุให้การจัดการประถมศึกษาไม่บรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ในการบริหารโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่จะต้องพิจารณาพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนางานวิชาการ

จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ ซึ่งยังจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา จากข้อมูลปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี มี 347 โรงเรียน มีนักเรียนตกชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ร้อยละ 2.71 โดยแยกเป็น ประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 6.95 ประถมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 2.51 ประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 2.06 ประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 1.59 ประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 1.69 และประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 1.20 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. 2537 : 4) ในขณะที่ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้นักเรียนตกชั้นทุกชั้น (ป.1-6) ไม่เกินร้อยละ 1 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 9) และกำหนดให้พัฒนาด้านคุณภาพ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ป.6 โดยมีค่าเฉลี่ยตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนี้ กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ร้อยละ 50 ภาษาไทย ร้อยละ 70 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 70 กลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ร้อยละ 80 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ร้อยละ 80 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ร้อยละ 60 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี มีค่าเฉลี่ย ดังนี้

กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ เป้าหมายของ สปช. ตั้งไว้ร้อยละ 50 สปจ. สระบุรี ได้ร้อยละ 63.37 ภาษาไทย สปช. ตั้งไว้ร้อยละ 70 สปจ. สระบุรี ได้ 69.17 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สปช. ตั้งไว้ร้อยละ 70 สปจ. สระบุรี ได้ 65.25 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สปช. ตั้งไว้ร้อยละ 80 สปจ. สระบุรี ได้ร้อยละ 77.03 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ สปช. ตั้งไว้ร้อยละ 80 สปจ. สระบุรี ได้ ร้อยละ 74.64 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) สปช. ตั้งไว้ ร้อยละ 60 สปจ. สระบุรี ได้ร้อยละ 65.50

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยังมีปัญหานักเรียนตกชั้นมากกว่าเกณฑ์ที่ สปช. ตั้งไว้ คือตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 1 ของนักเรียนทุกชั้น แต่ สปจ. สระบุรี มีอัตราตกชั้นถึงร้อยละ 2.71 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีกลุ่มประสบการณ์ที่ยังต่ำกว่าเป้าหมายของ สปช. อยู่คือกลุ่มทักษะ ภาษาไทย ต่ำกว่า 0.83 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตยังต่ำกว่าเป้าหมาย สปช. 4.75 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยต่ำกว่าเป้าหมาย สปช. 2.97 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ต่ำกว่าเกณฑ์ สปช. อยู่ 5.36 จะมีเพียงสองกลุ่มเท่านั้นที่สูงกว่าเกณฑ์คือ คณิตศาสตร์สูงกว่า 3.37 ภาษาอังกฤษ สูงกว่า 5.50 ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตจังหวัดสระบุรี มีความสนใจในการแก้ไขปัญหาการศึกษาของจังหวัดสระบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงาน วิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน จากข้อมูลชี้ให้เห็นว่าน่าจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิชาการ และผลการวิจัยน่าจะเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนางาน วิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการในการพัฒนางานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบุคลากร การเงิน การนิเทศภายใน บรรยากาศของโรงเรียน และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสระบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนัก

งานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนของตนให้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นข้อมูลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรีใช้ประกอบในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ขอบข่ายของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาปัจจัยบางประการในการพัฒนางานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยกำหนดการศึกษาปัจจัย 5 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลากร การเงิน การนิเทศภายใน บรรยากาศของโรงเรียน และภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 347 คน ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 3,013 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มกลุ่มประชากรโดยใช้ตารางประมาณการขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ของยามาเน (Yamane. 1970 : 580-581) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 150 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 352 คน รวม 502 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.2 ครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ หมายถึงองค์ประกอบ 5 ด้าน ในการส่งเสริมงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย

1.1 ด้านบุคลากร หมายถึงผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน โดยศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความสามารถทางกายภาพ ทักษะคติ ขวัญกำลังใจในการทำงานร่วมกัน

1.2 ด้านการเงิน หมายถึงความเพียงพอทางการเงินเพื่อการใช้จ่ายในการบริหารการเรียนการสอน รวมถึงการแสวงหาและการจัดการเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ

1.3 ด้านการนิเทศภายใน หมายถึงกระบวนการทำงานวิชาการร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา

1.4 ด้านบรรยากาศของโรงเรียน หมายถึงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและสภาพที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มบุคคลในโรงเรียนระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

1.5 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึงกระบวนการใช้อิทธิพลและความสามารถในการฐานะผู้บริหารในการจัดการด้านมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจสั่งการ การประสานงาน การมอบอำนาจหน้าที่ การจัดความขัดแย้ง ความพึงพอใจในการทำงาน การเป็นผู้นำในที่ประชุม การประเมินผล

2. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึงหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในเขตจังหวัดสระบุรี

4. ครูผู้สอน หมายถึงครูที่ทำการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง ปัจจัยบางประการในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ขอบข่ายการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
2. การพัฒนาการศึกษา
3. งานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา
4. ปัจจัยบางประการในการพัฒนางานวิชาการ
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ในการบริหารกิจการใดก็ตาม จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างน้อย 4 ประการ ซึ่งนิยมเรียกว่า ทฤษฎาการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการ โดยนำเอาทฤษฎาเหล่านั้นมาประกอบกับกระบวนการบริหาร สำหรับกระบวนการบริหารนั้น ได้มีนักบริหารแบ่งออกเป็นหลายแนวความคิด เช่น แนวความคิดของลูเธอร์ กุลิก (Luther Gulick) ที่นิยมเรียกว่า พอสด์คอร์ด (POSDCORB) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ

ส่วนเมธี บิลันธานนท์ (2525 : 3) ได้ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และจัดการในเรื่องเกี่ยวกับงาน หรือ กิจการโรงเรียน รวมทั้งงานธุรการโรงเรียน โดยมุ่งให้บรรลุผลตามจุดหมายปลายทางของการศึกษาที่ตั้งไว้ สำหรับ สมบูรณ์ พรธนาภ (2521 : 5) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่สังคมจัดตั้งขึ้นเพื่อบริการการศึกษาแก่สมาชิกของสังคม ฉะนั้น โรงเรียนจึงมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงที่จะดำเนินการต่าง ๆ ด้วยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีความเจริญงอกงาม ทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 217) ได้เน้นว่า ผู้บริหารโรงเรียนระดับหัวหน้าสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และ

ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะมีฐานะและหน้าที่โดยตรงต่อการบริหารโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษอันมีหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดทิศทาง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 4-5) ได้กำหนดขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลัก และงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุน การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีชีวิตที่สงบสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและประเทศชาติงานวิชาการจะเป็นงานที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักโดยตรง

การพัฒนาการศึกษา

การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้มีความก้าวหน้าและมีคุณภาพ สามารถพัฒนาบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุด และเป็นขุมกำลังในการพัฒนาประเทศด้วย

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ การกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นเรื่องที่ต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและอย่างต่อเนื่อง กรมการศึกษาดังกล่าว (2532 : 7-12) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้รวมทั้งสิ้น 15 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นเรียงลำดับต่อเนื่องกันไปดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปของระบบ คือ การจัดแยกข้อมูลตามกลุ่มที่เป็นปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของการศึกษา ซึ่งจะมีจุดเน้นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตเป็นสำคัญ โดยพิจารณาว่าผลผลิตนั้นเป็นปัญหาหรือไม่
2. วิเคราะห์จุดเด่น - จุดด้อยในการพัฒนาคุณภาพ พิจารณาได้จากข้อมูลในส่วนของกระบวนการและปัจจัยว่ามีสิ่งใดที่สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมีสิ่งใดที่ขัดขวางการพัฒนาคุณภาพ
3. กำหนดเป้าหมายคุณภาพในอนาคต ซึ่งสามารถกำหนดได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
4. จำแนกจุดด้อย พิจารณาถึงจุดด้อยที่แก้ไขได้ และจุดด้อยที่แก้ไขไม่ได้ ส่วนที่เป็นจุดด้อยที่แก้ไขได้ก็คือส่วนที่จะต้องพัฒนาต่อไป โดยมีจุดเด่นเป็นตัวเสริม ส่วนจุดด้อยที่แก้ไขไม่ได้นั้นจะต้องตระหนักเสมอในขณะที่ปฏิบัติงาน

5. กำหนดงานจากจุดด้อยที่แก้ไขได้ อุปสรรคที่เราสามารถจัดให้เบาบางหรือหมดไปได้ โดยกระบวนการของการพัฒนา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็คือการแก้ไขจุดด้อยที่แก้ไขได้นั่นเอง
6. กำหนดความสำคัญของงาน มีเกณฑ์การพิจารณาอย่างน้อย 2 เกณฑ์
 - 6.1 งานนั้นส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพได้มากน้อยเพียงใด
 - 6.2 งานนั้นเท่าที่เป็นอยู่ต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นมากหรือน้อยเพียงใด
7. กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานแต่ละงาน ให้พิจารณาถึงจุดเด่นที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้ และให้คำนึงถึง "นวัตกรรม" ใหม่ ๆ ด้วย
8. เลือกแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในแต่ละงาน ที่คิดว่าจะสามารถบรรลุผลที่ต้องการได้ และเหมาะสมกับหน่วยงาน โดยพิจารณาถึงจุดเด่นและจุดด้อยที่มีอยู่เป็นหลัก
9. ประสานงานต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้ เป็นการประสานปัจจัยและกระบวนการโดยมองภาพรวมของงานทุกงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
10. จัดทำโครงการหรือแผนปฏิบัติงานหรือแผนพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
11. ทำความกระจ่างในงาน โดยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับฝ่ายปฏิบัติการ และฝ่ายกำกับควบคุม
12. ปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ อำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานไปตามขั้นตอน
13. ประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อเสร็จสิ้นตามแผนหรือโครงการ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
14. ประเมินผลรวมของงานทั้งหมด เมื่อเสร็จสิ้นแผนพัฒนาการศึกษา
15. รายงานผลการบรรลุเป้าหมายทั้งหมด เพื่อให้เห็นสภาพรวมและจุดที่ควรพัฒนาต่อไป

งานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา

งานวิชาการนับว่าเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ ให้มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติที่ต้องการ งานวิชาการจึงมิใช้อยู่ที่นักเรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองและความมั่นคงของประเทศไทย การที่โรงเรียนจะทำหน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ และเข้าใจขอบเขตการดำเนินงานและภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี

ระวีวรรณ เสวตามร (2529 : 43 - 45) กล่าวถึงงานที่นับเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียนก็คือ งานวิชาการ เพราะจุดหมายของการมีโรงเรียนโดยส่วนรวมก็คือ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข ตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งเน้นจุดหมายแตกต่างกันไปตามแต่ละระดับชั้น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะพยายามกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้งานวิชาการของโรงเรียนดำเนินไปด้วยวิธีการที่ถูกต้อง บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเปรียบเหมือนธงชัยที่จะเข้ามาซึ่งความสำเร็จของโรงเรียน ดังที่ แฮมเมอร์ (Hammer. 1967 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นเช่นไรโรงเรียนก็เป็นเช่นนั้น ถ้าผู้บริหารคนไหนสนใจกีฬาโรงเรียนนั้นก็จะมีควมดีเด่นทางด้านกีฬา ถ้าผู้บริหารคนใดตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ เพราะถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน โรงเรียนนั้นก็จะมีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ถึงแม้จะทราบว่างานวิชาการคืองานหลักของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการน้อยอยู่ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 18) ได้วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การบริหารหลักสูตร ไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร ให้ความสำคัญงานบริหารมากกว่างานวิชาการ ไม่ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเท่าที่ควร ขาดการติดตามผลและควบคุมดูแลการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร ไม่ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เทคนิค วิชาการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี และได้พยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดประชุมอบรมทั้งที่จัดเองและขอความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันพัฒนาผู้บริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เอกวิทย์ ฅ กลาง (ทวน พันธุ์พันธ์. 2525 : 10-17 ; อ้างอิงมาจาก เอกวิทย์ ฅ กลาง) ได้ให้ข้อบช่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ได้แก่ การควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครูประจำการ การเผยแพร่วิชาการ การวัดผลการศึกษา การวิจัยค้นคว้า การประเมินมาตรฐานในโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการตรวจเยี่ยมและนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2526 : 30) ได้เสนอแผนงานวิชาการที่ควรจัดทำในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้ คือ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และการวางแผนของโรงเรียน การจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียน การวางแผนการสอน การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน การนิเทศการสอน การจัดห้องสมุด การวัดและประเมินผล การพัฒนาการสอนวิชาทักษะ การพัฒนาการสอนประสบการณ์ชีวิต การพัฒนาการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย การพัฒนาการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ การพัฒนาการสอนกลุ่มพิเศษ การสอนซ่อมเสริม การใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนการสอน และการรายงานผลการเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 27) กล่าวสนับสนุนว่างานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในโรงเรียน คือการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนอย่างชัดเจน

สำหรับงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้านงานวิชาการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2528 ข : 16-17) ได้กำหนดไว้ 8 ด้าน ได้แก่ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษาและงานสนับสนุนการสอน งานประชุมอบรมทางด้านวิชาการ งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน และงานวัดและประเมินผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

รายละเอียดของงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรเป็นข้อกำหนดจุดหมายปลายทางของการให้การศึกษา และกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี อันเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพ

หลักสูตรที่สร้างขึ้นมานั้นก็เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน เครื่องมือที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลดังกล่าวก็คือการสอน และเพื่อที่จะให้การสอนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร จึงต้องมีเครื่องช่วยสร้างความกระจ่างให้แก่ครูผู้ทำการสอนซึ่ง หนัส หันนาคินทร์ (2524 : 178) รวบรวมบรรดาเครื่องช่วยไว้มีดังนี้

1.1 คู่มือหลักสูตร อันประกอบด้วยคำแนะนำในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยเริ่มจากจุดมุ่งหมายในการสอน หน่วยการสอน เนื้อหาวิชาที่จะสอน สื่อการสอน รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ

1.2 ตำราเรียนที่ควรจะใช้ประกอบการสอน ตำราเรียนที่ดีนั้นควรจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่จะสอน มีความถูกต้องในเนื้อหาวิชา ใช้ภาษาที่เหมาะสมแก่ระดับของผู้เรียน มีเครื่องช่วยความเข้าใจ เช่น ตัวอย่างแผนภูมิ มีวิธีสร้างความสนใจ เช่น มีภาพประกอบ มีแบบฝึกหัดหรือข้อเสนอนำให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองให้กว้างขวางออกไป

1.3 การวางแผนการสอน เป็นการวางแผนล่วงหน้าว่าเราจะแบ่งเนื้อหาที่จะสอนออกอย่างไรจึงจะเหมาะสมแก่ภาวะและสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น ในระยะแรกของการเปิดภาคเรียนนั้น จะหวังให้นักเรียนเรียนต่อจากปีที่แล้วทันที่ย่อมไม่ได้ คงจะต้องเสียเวลาทบทวนวิชาที่เรียนไปแล้วบ้าง หรือการที่จะเรียนเรื่องการงอกของพืช ก็น่าจะสอนในฤดูฝนมากกว่าในฤดูหนาว เป็นต้น

1.4 วิธีประเมินผล เป็นข้อแนะนำวิธีการที่จะใช้ในการตรวจสอบว่านักเรียนได้รับผลจากการสอนของครูเพียงไร การประเมินผลนั้น ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือบทเรียนนั้น ๆ ผลที่ได้จากการประเมินควรจะได้นำมาพิจารณาเพื่อหาทางปรับปรุงการสอนของครูหรือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีข้อบกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้ว

การที่จะควบคุมให้โรงเรียนดำเนินการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรเป็นอย่างดี เพื่อจะได้แนะนำครูให้เข้าใจเมื่อทำการนิเทศการศึกษาแก่ครูในโรงเรียน อันจะทำให้สามารถปฏิบัติงานด้านหลักสูตรได้ผลดียิ่งขึ้น

2. งานการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโดยครูและนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรมและมีคุณลักษณะนิสัยตามจุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรจะบรรลุตามเป้าหมายเพียงใด ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่สำคัญ คือ การเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่ทำให้หลักสูตรกลายเป็นภาคปฏิบัติ การเรียนการสอนเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหมด และครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุด เพราะครูผู้สอนมีหน้าที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริง

กระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) มี 2 ประการ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 21) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะในทุกสถานการณ์ ครูจะเลือกใช้กระบวนการใดไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา และทักษะกระบวนการ

3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การจัดการท่าเครื่องมือและจัดการให้ครูใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของการใช้สื่อประกอบการสอนให้เกิดกับครูได้ โดยให้ครูระลึกเสมอว่า สื่อการเรียนการสอนคือ มือที่สามของครูช่วยให้ครูสอนได้สนุกและมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า สื่อการเรียนการสอนนั้นเมื่ออยู่มาก รอบตัวเราและในห้องเรียน ครูสามารถสร้างและคิดดัดแปลงจนนำมาใช้ประกอบการสอนได้ การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างถูกต้องและมีระบบระเบียบเป็นปัจจุบันจะช่วยให้การใช้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2528 ข : 3)

4. งานวัดผลและประเมินผล เป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง การเรียนการสอนจะได้ผลเพียงใดหรือบรรลุจุดหมายหรือไม่ย่อมทราบได้จากการวัดผลหรือประเมินผล การวัดผลและการประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ควบคู่กันไป การประเมินผลในโรงเรียนมีจุดหมาย 2 ประการ คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน หน้าที่ของผู้บริหารในด้านการวัดผลประเมินผล คือการส่งเสริมให้ครูรู้จักหลักการและวิธีการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องศึกษาระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ซึ่งเป็นระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ (นิพนธ์ กินาวงศ์. 2523 : 71-72)

5. งานห้องสมุด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2528 : 136) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันห้องสมุดเป็นหัวใจในการปฏิบัติตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพราะเป็นแหล่งที่ครูและนักเรียนจำเป็นต้องใช้มากที่สุด ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องใส่ใจเป็นพิเศษที่จะต้องสร้างสรรค์ให้มีขึ้น ไม่ว่าโรงเรียนที่รับผิดชอบอยู่จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ก็ตาม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 ก : 28-29)

ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับงานห้องสมุด ดังนี้

1. จัดหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนได้เพียงพอ
2. จัดระบบการเก็บรักษาหนังสือตามหลักการจัดห้องสมุด
3. จัดบริการห้องสมุดให้สะดวกแก่นักเรียนที่จะใช้ห้องสมุด
4. ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

6. งานนิเทศการศึกษา สวัสดิ์ อุทรานันท์ (2529 : 7-8) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การร่วมมือ การช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาหารือ

เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและพฤติกรรมการสอนได้ด้วยตนเอง สำหรับการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา นั้น ตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ทั้งระยะที่ 6 และระยะที่ 7 เน้นที่การปรับปรุงระบบการนิเทศภายในให้มีส่วนช่วยและพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ชินภัทร ภูมิรัตน (2533 : 25-26) ได้กล่าวในบทความทางวิชาการ เรื่อง การส่งเสริมศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวกับการนิเทศไว้ว่า ในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อให้ครูได้รับประโยชน์จากข้อแนะนำ ไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางที่ทำให้ครูเกิดความรู้สึกด้อยและไร้ค่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนที่กล่าวมานี้จะช่วยทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนที่ดีขึ้น รวมทั้งช่วยให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานและการอุทิศตนของครูสูงขึ้นด้วย

7. งานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน การจัดกิจกรรมโดยมีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา แล้วหาทางแก้ไขในปัญหานั้น ๆ การวางแผนที่มีขั้นตอนและรอบคอบจะทำให้งานนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องยึดการวางแผนเป็นหลักในการปฏิบัติงาน เพราะโดยภาพรวมแล้ว ปัญหาหรือข้อจำกัดความต้องการที่เผชิญหน้าและท้าทายการแก้ไขจากนักบริหารนั้นมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นปัจจัย ได้แก่ ข้อจำกัดด้านบุคลากร อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ข้อจำกัดด้านการเงินหรืองบประมาณคือ การวางแผนแก้ปัญหาและการพัฒนาส่วนหนึ่งอีกส่วนหนึ่งเป็นกระบวนการในการทำงาน อันได้แก่ ข้อจำกัดด้านการวางแผนและบริหารหรือการจัดการนั่นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 ก : 5)

การวางแผนด้านวิชาการนั้น โดยภาพรวมแล้วจะครอบคลุมกิจกรรมการจัดทำแผนงาน/โครงการ การจัดทำปฏิทินงาน การจัดทำแผนการสอน ตารางสอน การจัดทำบันทึกการสอน การจัดครูเข้าสอน และการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน ส่วนการดำเนินการตามแผนนั้น ผู้บริหารจะต้องเริ่มตั้งแต่ตรวจการ เตรียมการสอน หรือบันทึกการสอนให้ครูเข้าปฏิบัติการสอนให้ตรงเวลา จัดครูเข้าสอนแทนในกรณีครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาไม่ปฏิบัติตามการสอน ตลอดจนควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศ ให้ครูดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนการสอนหรือคู่มือครู

8. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 119-120) กล่าวว่า เมื่อคนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็ย่อมหวังความก้าวหน้าและความสำเร็จในชีวิต งานใดที่ผู้ปฏิบัติงาน

มองไม่เห็นความก้าวหน้าหรือช่องทางที่จะก้าวหน้าได้ผู้ปฏิบัติงานก็ย่อมจะหมดกำลังใจที่จะทำงานต่อไป ทั้งนี้เพราะความล้มเหลวหรือผลในการทำงานและการเรียนรู้นั้นเป็นความต้องการขั้นทุติยภูมิของมนุษย์ ดังนั้น ครูใหญ่จึงต้องจัดหาทางส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนได้ก้าวหน้าต่อไป ไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ หรือการปฏิบัติงานก็ตาม กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ครูที่กำลังทำงานอยู่เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อไปนั้น เรียกว่า เป็นการให้การศึกษาแก่ครูประจำการ

ธีระ รุญเจริญ (2532 : 37) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การพัฒนาคณาภคนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปในทางที่ดีขึ้นนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดประชุมสัมมนาและประชุมปฏิบัติการเพื่อแก้ไข หรือปรับปรุงการเรียนการสอนโดยจัดให้มีโครงการที่แน่นอน

จากภารกิจตามองค์ประกอบ 8 ประการของการบริหารงานวิชาการนั้น จุดหมายปลายทางก็คือ ความมุ่งหมายที่จะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการประถมศึกษาชั้นนั้นเอง

ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ

จากการสำรวจขั้นต้นพบว่าปัจจัยที่ผู้บริหารเห็นว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ซึ่งมีหลักการสำคัญ ๆ ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านบุคลากร

ในโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน นักการภารโรง และผู้ปกครอง ในการพัฒนางานของโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องทราบว่าปัจจัยกำลังคนนับเป็นหัวใจสำคัญยิ่ง และไม่มัวงานใดที่จะยากลำบาก และไม่แน่นอนเท่ากับการทำงานร่วมกับคน ทั้งนี้เพราะคนมีความแตกต่างกันในเชื้อชาติ ปัญญา ความสามารถ ทักษะคติ ความสนใจ ความทะเยอทะยาน เป็นต้น และที่สำคัญก็คือ สืบเนื่องมาจากความแตกต่างกันของแรงจูงใจในการทำงาน (ธงชัย สันติวงศ์. 2533 : 379) ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของผู้นำหรือหัวหน้าในการปฏิบัติราชการย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานร่วมกับคนเป็นสำคัญซึ่งในการทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุขนั้น เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2525 : 176) กล่าวว่า จำเป็นต้องปฏิบัติดังนี้

1. ทั้งเราและผู้อื่นต่างก็มีความสุข (Happiness)
2. ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน (Acceptability)
3. ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ร่วมกัน (Productivity)

ในการทำงานร่วมกัน บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องสนใจคน รู้จักคน เข้าใจธรรมชาติของคนในองค์กร และเข้าใจความต้องการ ของคน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานวิชาการ ให้เป็นไปอย่างราบรื่น จึงควรมีความเข้าใจในขอบข่ายงาน เพื่อจะได้ปฏิบัติให้ครอบคลุมงาน ต่าง ๆ ได้

ฟลิปโป (Flippo. 1971 : 349) จำแนกความต้องการของมนุษย์เป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการทางกาย เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์ดำรงอยู่ได้ ความ ต้องการทางกายที่สำคัญ ๆ ได้แก่ อาหาร น้ำ อากาศหายใจ การพักผ่อน การขับถ่ายของเสีย ที่อยู่ และความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. ความต้องการทางสังคม มนุษย์มีความต้องการทางสังคมไม่เหมือนกัน แต่มนุษย์ ส่วนมากมีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ต้องการให้ผู้อื่นเอาใจ ต้องการให้ผู้อื่นรักใคร่ ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม
3. ความต้องการเห็นตนเองสำคัญ ความต้องการที่สำคัญ ๆ ชนิดนี้ได้แก่ ต้องการ ที่จะให้ผู้อื่นยกย่อง ชมเชยและสรรเสริญ ต้องการที่จะมีอำนาจ มีอิทธิพลเพื่อควบคุมผู้อื่นหรือ สั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ต้องการที่จะเป็นอิสระ มีเสรีภาพ พ้นจากการกดขี่ทั้งหลายทั้งปวง ต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ต้องการที่จะเป็นตามที่ตนเองอยากจะเป็น

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 35 - 46) ได้ตั้งทฤษฎีลำดับขั้นตอนความต้องการ โดยจัดลำดับดังนี้ (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ซึ่งเป็น พื้นฐานของชีวิต เช่น ต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย (2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการความมั่นคงให้กับตนเอง เช่น การมีคนอื่นเอาใจใส่ ดูแลหรือการจะไม่ถูกให้ออกจากงานโดยอยุติธรรม (3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการได้รับการยอมรับ หรือการได้รวมกลุ่มกับผู้อื่น (4) ความต้องการยกย่อง (Esteem Needs) คือ การได้รับสถานภาพที่เป็นที่ยอมรับจากสังคมที่จะให้เกียรติยกย่องตน และ (5) ความต้องการประสบความสำเร็จ (The Needs for Actualization) เป็นความต้องการ สูงสุดที่จะกระทำได้ในสิ่งที่มีความใฝ่ฝันของตนเอง ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนอง ที่ระดับใดแล้ว จะเพิ่มความต้องการขึ้นไปในอีกระดับหนึ่ง แต่หากความต้องการระดับใดยังไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลนั้นจะไม่ปรารถนาถึงความต้องการในระดับที่สูงกว่าได้เลย

เฮอส์เบิร์ก (Herzberg. 1959 : 11) ได้ตั้งทฤษฎีสองปัจจัย (Motivation Hygiene Theory) ว่ามี ปัจจัยสองประการที่เกี่ยวข้องกับความพอใจและไม่พอใจในการทำงาน ประกอบด้วย ปัจจัยกระตุ้น (Motivator Factors) ได้แก่ ลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่ ความรับผิดชอบ และงานที่ท้าทาย กับปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ได้แก่ เงินเดือน สถานภาพ ความมั่นคง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลนโยบายและการบังคับบัญชา โดยมีความเชื่อว่าถ้าปฏิบัติงานได้รับปัจจัยกระตุ้นจะเกิดแรงจูงใจมุ่งมั่น และมีความสุขในการทำงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุน ป้องกันมิให้ผู้ปฏิบัติเกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน

แมคเกรเกอร์ (McGregor. 1960 : 33 - 34) มีความเชื่อว่า บุคคลมีพื้นฐาน 2 ประการ กล่าวคือ บุคคลไม่ชอบทำงาน หลีกเลียงและขาดความรับผิดชอบ รวมถึงขาดความทะเยอทะยาน เรียกว่า ทฤษฎี x กับบุคคลมีความสามารถมีความคิดริเริ่ม รับผิดชอบพร้อมจะทำงานอย่างเต็มที่อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย เรียกว่า ทฤษฎี y โดยที่หากผู้บริหารมองบุคคลของตนเองในเชิงทฤษฎี x ย่อมต้องกำหนดมาตรฐานในการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาโดยใกล้ชิด แต่หากมองโดยทฤษฎี y ย่อมเปิดโอกาสให้บุคลากรของตน ควบคุมตนเองในการทำงาน

เมื่อบุคลากรในโรงเรียนซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดมีความรู้ความสามารถในการทำงาน และสามารถร่วมงานกันได้ ได้รับการตอบสนองความต้องการในการทำงาน ได้รับการเสริมแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน บุคลากรเหล่านี้จะเป็นจักรกลสำคัญของการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนทีเดียว

4.2 ปัจจัยด้านการเงิน

การเงินเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างมากในโรงเรียน ผู้บริหารจะบริหารโรงเรียนให้ได้ดี จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าใจระเบียบแนวปฏิบัติ ตลอดจนต้องเอาใจใส่บุคลากรทางการเงิน ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และมีบริการที่ประทับใจ การใช้จ่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ ได้ผลตอบแทนคุ้มค่า เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา และต้องใช้ไปในกิจการของโรงเรียน ให้ถูกต้องตามระเบียบและแนวปฏิบัติ

สวัสดี นิเทศวรวิทย์ (2527 : 30-34) ผู้สัมภาษณ์ นายสุรทิน เวียงสารวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ได้สรุปผลการสัมภาษณ์ว่าเงินที่ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งหมดมาจาก 5 แหล่งใหญ่ คือ

1. เงินบำรุงการศึกษา
2. เงินงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีที่ค่อนข้างจะจำกัด
3. เงินบริจาค

4. เงินรายได้จากผลิตผลที่นักเรียนทำขึ้น

5. เงินที่ได้จากการจัดกิจกรรมของแต่ละหมวดวิชา

เงินที่ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปจะมี 2 ประเภท คือ เงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินนอกงบประมาณแผ่นดิน

เงินงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง เงินที่โรงเรียนได้รับการพิจารณา จัดสรรตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งจะต้องใช้จ่ายให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณนั้น แบ่งเป็น 7 หมวด คือ หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าตอบแทนใช้สอย และวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินสิ่งก่อสร้าง หมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายจ่ายอื่น

เงินงบประมาณแผ่นดิน นับเป็นแหล่งที่มาของงบประมาณในโรงเรียนที่มากที่สุด ในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นหลักซึ่งก็ได้รับน้อยมาก

เงินนอกงบประมาณ หมายถึง เงินทุกประเภทที่เป็นรายได้ของโรงเรียน และไม่ใช่เงินที่โรงเรียนได้รับจากการจัดสรรตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินนอกงบประมาณนี้มีกฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ รองรับเพื่อให้สามารถใช้ในการกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ของเงินแต่ละประเภท โดยไม่ต้องนำส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดิน เงินนอกงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีดังนี้ เงินบำรุงการศึกษา เงินบริจาคที่มีวัตถุประสงค์แน่นอน เงินลูกเสือ เงินยุวกาชาด เงินเนตรนารี เงินโครงการอาหารกลางวัน

การใช้เงินของโรงเรียนมีข้อจำกัดต่าง ๆ มากมาย ทั้งในเรื่องกฎระเบียบที่ต้องระมัดระวัง ขั้นตอนในการใช้และเบิกจ่าย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่หันไปขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน ให้ช่วยเหลือโรงเรียนแบ่งเบาภาระต่าง ๆ รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้วย การริเริ่มลักษณะนี้สร้างความรู้สึที่ดีให้แก่ผู้บริหารและครู ช่วยลดความกดดันและก่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานต่าง ๆ มากขึ้น แต่โดยทั่วไปโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในชนบทสภาพที่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียนค่อนข้างจะน้อย เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่ดีพอ การบริหารการเงินในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ จึงเป็นภาระของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก

4.3 ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารและครูผู้สอนช่วยปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ช่วยเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูมีความก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาคม จันทสุนทร (2527 : ภาคผนวก) ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการส่งเสริมการ

ทำงานร่วมกันของคณะครู วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2525 : 93) ได้เน้นถึงความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้น กิตติพร ปัญญาบุญโณผล (2526 : 145) ให้ความเห็นว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือ การนิเทศที่เกิดจากคณะครูในโรงเรียนดำเนินการนิเทศ นิเทศให้กับครูผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และอ้อม ประนอม (2528 : 47) กล่าวถึง การนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นความพยายามของผู้บริหารที่จะช่วยพัฒนาครูผู้สอนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลแก่นักเรียน ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ชินภัทร ภูมิรัตน์ (2533 : 25 - 26) ได้กล่าวในบทความทางวิชาการ เรื่อง การส่งเสริมศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวกับการนิเทศไว้ว่า ในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์เพื่อให้ครูได้รับประโยชน์จากข้อแนะนำ ไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางที่ทำให้ครูเกิดความรู้สึกด้อยและไร้ค่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนที่กล่าวมานี้จะช่วยทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนที่ดีขึ้น รวมทั้งช่วยให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานและการอุทิศตนของครูสูงขึ้นด้วย

บุญเลิศ แส่นศักดิ์ (2525 : 23 - 33) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงความพยายามทุกชนิดของบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำครู หรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ศึกษาให้รู้จักวิธีปรับปรุงการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การประเมินผลการสอนช่วยพัฒนาหลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา อันจะช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา

กูด (Good. 1959 : 539) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงความพยายามของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในการแนะนำครู หรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ให้รู้จักวิธีปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษา การนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและปรับปรุงเนื้อหาของการสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอน ช่วยเหลือปรับปรุงการประเมินผลการสอน

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการเรียนการสอนของครู ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถ้าวิเคราะห์สามารถแยกได้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการดำเนินงานโดยบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียน ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อผู้เรียน

4.4 ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน

บรรยากาศขององค์การ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้ว จะมีผลกระทบต่อระดับการทำงานหรือการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินงานภายในองค์การและผลกระทบจะแตกต่างกันอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นอย่างไรและแตกต่างกันอย่างไร (เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. 2525 : 277) เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์การทางสังคม ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel. 1982 : 185-186) ได้กล่าวถึงความหมายของบรรยากาศของโรงเรียนว่า หมายถึงคุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มบุคคลในโรงเรียน เป็นผลทำให้โรงเรียนแห่งหนึ่งแตกต่างไปจากโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน บรรยากาศขององค์การเป็นคุณลักษณะภายในองค์การ คล้ายคลึงกับบุคลิกภาพของคน ดังนั้น บรรยากาศของโรงเรียนจึงเป็นเสมือนบุคลิกภาพของโรงเรียน

ฮาลบิน และครอฟ (Halpin and Corft. 1963 : 133-152) ได้ศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนว่ามีอยู่ 6 แบบ ด้วยกัน ดังนี้

1. บรรยากาศแจ่มใส (The Open Climate) เป็นบรรยากาศที่สมาชิกในกลุ่มมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในงาน และพอใจในบทบาทของผู้บริหารที่มีพฤติกรรมทั้งมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ ช่วยให้ผลงานมีคุณภาพ บรรยากาศแบบนี้เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ร่วมงานมากที่สุด
2. บรรยากาศอิสระ (The Autonomous Climate) เป็นบรรยากาศที่ผู้บริหารมุ่งสร้างความสัมพันธ์และให้อิสระแก่ผู้ร่วมงาน ก่อให้เกิดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ฉันท์มิตรมากกว่าความพึงพอใจในงาน ผู้บริหารมีพฤติกรรมการนิเทศและควบคุมงานน้อย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเลือกงานได้โดยอิสระตามความสามารถ
3. บรรยากาศควบคุม (The Controlled Climate) เป็นบรรยากาศที่ผู้บริหารจะเน้นความสำเร็จของผลงานเป็นสำคัญมากกว่าการสร้างความสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับผู้ร่วมงาน แต่ผลสำเร็จของงานก็ทำให้ผู้ร่วมงานมีความภาคภูมิใจและมีขวัญกำลังใจ
4. บรรยากาศสนิทสนม (The Familiar Climate) เป็นบรรยากาศที่ผู้บริหารและผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์ฉันท์มิตรสหาย ผู้บริหารจะสนใจในผลงานน้อยกว่าการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ผู้ร่วมงานขาดความพึงพอใจในงานและขาดความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงาน ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารแบบตามสบาย การสั่งการหรือการประเมินผลงานมีน้อย จนบางครั้งผู้ร่วมงานจะคอยกระตุ้นให้ผู้บริหารทำหน้าที่ให้เข้มแข็งตลอดเวลา

5. บรรยากาศรวบอำนาจ (The Paternal Climate) เป็นบรรยากาศที่ผู้บริหาร บริหารงานโดยวิธีการออกคำสั่ง ควบคุมตรวจตราและนิเทศการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานอย่างใกล้ชิด ประดุจเงาตามตัว ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ และไม่สร้างสัมพันธมิตรแก่ผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมงานขาด ความภาคภูมิใจในผลสำเร็จขององค์การและเบียดเบียนพฤติกรรมของผู้บริหาร

6. บรรยากาศซึมเซา (The Closed Climate) เป็นบรรยากาศที่ผู้บริหาร บริหาร งานโดยขาดความรู้และไม่มีสมรรถภาพในการบริหาร ไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วม งาน พยายามตั้งกฎเกณฑ์และข้อบังคับให้ครูปฏิบัติตามโดยปราศจากหลักการและเหตุผล ตามใจตนเอง มีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานน้อย และขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานและไม่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในผลงาน

นอกจากนี้ยังได้ทำการวิเคราะห์แบบบรรยากาศทั้ง 6 แบบต่อไปนี้ และพบว่า บรรยากาศ แฉ่มใสนับว่าเป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์มากที่สุด ส่วนบรรยากาศซึมเซาเป็นบรรยากาศที่ไม่ถึงประสงค์ ขององค์การมากที่สุด โรงเรียนใดมีบรรยากาศแบบนั้นต้องนับได้ว่ามีความบกพร่องทั้งครูและนักเรียน ควรรีบแก้ไขโดยด่วน

การสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนนั้น ขอเสนอเป็น 3 ประเภท (กรมสามัญศึกษา. 2532 : 6 - 10) ได้แก่

1. บรรยากาศทางด้านกายภาพ เป็นบรรยากาศที่เกี่ยวกับวัตถุ อันได้แก่ บริเวณ โรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบอื่น ๆ ครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีสภาพใช้การ ได้อยู่เสมอ สะอาด ร่มรื่น สดชื่น จัดตกแต่งให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย และสวยงาม จัดให้มีสถานที่ พักผ่อน มีบรรยากาศที่เสริมสร้างคุณธรรม

2. บรรยากาศทางด้านวิชาการ เป็นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ทั้งในและ นอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้ รับความรู้ ประสบการณ์ ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา สดชื่น แฉ่มใส มีความรู้สึก ว่า เรียนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน รักโรงเรียน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิดกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "อยากมาโรงเรียน"

3. บรรยากาศทางการบริหารและการจัดการ ถือว่ามีความสำคัญที่สุดที่จะมีผลต่อ การจัดบรรยากาศในทุก ๆ ด้าน เพราะถ้าการบริหารจัดการของโรงเรียน เอื้อต่อการสร้าง บรรยากาศที่ดีแล้ว ก็จะมีผลให้บรรยากาศของโรงเรียนน่าอยู่น่าเรียน และได้รับความร่วมมือร่วมใจ จากบุคลากรในโรงเรียน

บรรยากาศทั้ง 3 ประเภท มีความสำคัญในตัวของมันเอง องค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญ ต่อความสำเร็จในการจัดสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนทุก ๆ ด้าน คือบรรยากาศการบริหารและ

การจัดองค์การที่ดีมีประสิทธิภาพ สามารถสนองความต้องการของผู้ร่วมงานส่วนมากได้ จะมีผลให้บรรยากาศของโรงเรียนน่าอยู่ น่าเรียน ความร่วมมือจากทุกฝ่ายจะมีมากขึ้น ความขัดแย้ง การไม่เข้าใจกันก็จะลดน้อยลง ชีวิตในโรงเรียนก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คิลเลียน (Killian. 1968 : 202-203) ให้ความเห็นว่าบรรยากาศขององค์การก่อให้เกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจและความสำเร็จขององค์การ โดยชี้ให้เห็นว่าบรรยากาศ เป็นผลที่เกิดจากการทำความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันในองค์การ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงพลังแห่งการยอมรับในความสำเร็จขององค์การ หรือต่อประสิทธิผลขององค์การ

สรุปได้ว่า บรรยากาศขององค์การจะได้รับอิทธิพลมากที่สุดจากสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ในการทำงานของคน นอกจากนั้นองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ภาวะผู้นำ พฤติกรรมของเพื่อนร่วมงาน ผลของงานที่ทำ และงานที่มีความหมายต่อการทำงานของคนในองค์การล้วนมีผลกระทบต่อบรรยากาศในองค์การทั้งสิ้น และบรรยากาศขององค์การจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของผู้บริหารและความสำเร็จขององค์การ

4.5 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

มีผู้ให้คำอธิบายความหมายของคำว่า "ภาวะผู้นำ" หรือ "ความเป็นผู้นำ" (Leadership) ไว้หลายลักษณะ ดังนี้ ออร์ดเวย์ (Ordway. 1972 : 20) แมคฟาร์แลนด์ (Mcfarland. 1979 : 214) และเอกชัย กิสุพันธ์ (2527 : 83) เห็นว่า เป็นการใช้อิทธิพล ให้ผู้อื่นร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ส่วนโบลล์และดาเวนพอร์ต (Boles and Davanfort. 1975 : 154-155) และเทอร์รี่ (Terry. 1977 : 410) อธิบายว่าเป็นกระบวนการกระตุ้นให้บุคคลเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยมีความคิดริเริ่ม ที่จะช่วยให้กลุ่มได้ก้าวไปสู่จุดประสงค์จนเป็นที่ยอมรับและอธิบายว่าเป็นกระบวนการจูงใจให้คนอื่นทำในสิ่งที่เขาไม่อยากทำ แล้วเกิดความพอใจจากการทำงานนั้นด้วยความเต็มใจ ก็มี สมภพ โรจนพันธ์ (2532 : 79) และอนุกุล เยี่ยงพฤษาวัลย์ (2534 : 39)

ภาวะผู้นำ มีใช้คุณลักษณะพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งภายในบุคคล และมีได้มีมาแต่เกิด ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ หลายอย่างประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถศึกษาและฝึกฝนได้ ผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องใช้ภาวะผู้นำอย่างมากมาย นับตั้งแต่การใช้อำนาจอย่างสุภาพและแบบเนียนในการติดต่อสั่งการ มอบหมายภาระหน้าที่ให้แก่ อาจารย์ การให้คำปรึกษาหารือ การแต่งตั้งกรรมการต่าง ๆ การริเริ่มหลักสูตร การจัดทำงานประมาณ การกำหนดมาตรฐานการทำงาน การสรรหาพิจารณาความดีความชอบ และการประเมินผลงาน เป็นต้น

การใช้อำนาจในการกิจต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องใช้อย่างระมัดระวัง จะต้องอาศัย วิจารณ์ญาณและสามัญสำนึกอย่างมาก ความรู้และข้อมูลที่ถูกตอ้งก็เป็นอำนาจอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ซึ่งเมื่อนำมาใช้จะต้องใช้หลักจิตวิทยา ทักษะคติ และบุคลิกภาพของผู้ทำให้กลมกลืนกัน

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงภาวะผู้นำให้เด่นชัด เมื่อถึงคราวที่จะต้องแสดงอำนาจ ต่อสู้เพื่อโรงเรียนและส่วนรวม หรือเป็นปากเสียงแทนอาจารย์ก็ต้องทำ บุคลากรทุกกลุ่มจะมีความ คาดหวังภาวะผู้นำจากผู้บริหารอย่างมากและต้องการจะเห็นว่าผู้บริหารทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง

งานในโรงเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารคนเดียว ไม่สามารถที่จะดำเนินการให้สำเร็จได้ การจัดองค์การ การกระจายอำนาจและมอบหมายงาน การ แต่งตั้งคณะกรรมการ เป็นงานที่พิสูจน์ความมีหลักเกณฑ์และทิศทางการทำงานของผู้บริหารอย่างมาก

ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่กระตุ้นให้ครูผู้สอนพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าทันสมัย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ผู้บริหารจะต้องอาศัยทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ การสื่อความหมาย และการจัดการนำไปสู่การระดมความคิดอย่างสร้างสรรค์ ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนและ การทำงาน

การจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอแก่บุคลากรในการดำเนินงาน การแก้ปัญหาขัดแย้งด้วย เรื่องความจำกัดทางด้านทรัพยากร ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจอย่างเด็ดขาดและสมเหตุสมผล ต้องปลุกฝัง หรือสั่งสอนให้ผู้ร่วมงานเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

การพิจารณาความดีความชอบ และพิจารณาบรรจุครูเข้าทำงานเป็นงานยากและ ละเอียดย่อน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถเอาใจทุกคนได้ ผู้บริหารจะต้องศึกษาและแสวงหาวิธีการ ประเมินผลที่ผู้ร่วมงานยอมรับและนำไปสู่การพิจารณาความดีความชอบและการบรรจุงานที่เป็นธรรม และส่งผลดีต่อการบริหารของโรงเรียนด้วย

ความสำเร็จในการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงาน ยังต้องการคุณภาพส่วนตัวอีก หลายประการ เป็นต้นว่า ความรับผิดชอบ พลังในการทำงาน กล้าที่จะใช้โอกาสให้เกิดประโยชน์ มีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง มีความสามารถในการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ริเริ่มสิ่งใหม่ในสังคม ยุติธรรม มีความเชื่อมั่นในตนเองตัดสินใจแน่วแน่ มีแบบการทำงานและการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการจัดระเบียบงาน กล้าแสดงออก แบ่งปันชื่อเสียงและความสำเร็จร่วมกับคนอื่น มีความสามารถในการปรับตัว ยอมรับความผิดพลาด ล้มเหลว รู้จักให้กำลังใจตนเองและผู้อื่น อดทน ต่อความขัดแย้ง ความขัดข้อง ความล่าช้าที่ชวนให้หงุดหงิดต่าง ๆ นานา (วิจิตร วรุตบางกูร. 2535 : 34) คุณภาพเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญที่ผู้นำต้องศึกษาและใช้ให้เหมาะสมกับคน โดยไม่ลืม ว่าภาวะผู้นำในแต่ละวันมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน และความ เจริญก้าวหน้าของโรงเรียน

สรุปภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการในการจูงใจบุคคลทั้งหลายให้มีความตั้งใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม เพื่อให้ปฏิบัติงานตามที่ปรารถนา ภาวะผู้นำสามารถฝึกฝนได้โดยอาศัยหลักวิชา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลอ จันทกรุล (2524 : จ-ฉ) ได้ศึกษาค้นคว้าทำการวิจัยเรื่องบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา คือ หลักสูตรการสอน การพัฒนาบุคลากร การขาดงบประมาณ ครูผู้สอนขาดความรับผิดชอบ และผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้

วัฒนา สุวรรณไตรย์ (2524 : ง) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร พบว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีปัญหามากที่สุดในเรื่อง งบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานวิชาการมีน้อย และอุปสรรคที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดแคลนครู และนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน ตามลำดับ

ปราโมทย์ ศรีสมบัติ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการจากสาเหตุสำคัญ ๆ ดังนี้ คือ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ผู้บริหารปฏิบัติงานนิเทศน้อยและไม่สามารถจัดครูเข้าสอนตามความถนัดและความต้องการของครู

การวิจัยของรูล (Ruhl. 1985 : 3216-A) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่จะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ 5 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และโปรแกรมการประเมินผล

คีใจ (Kijai. 1987 : 329-A) ได้ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียน ภาพพจน์ของโรงเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการคิดคำนวณ และความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัจจัยบางประการในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยพิจารณาปัจจัยจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์กับเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 150 โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนต่อไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ
ทั้ง 5 ด้าน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดการทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยมีผู้บริหารโรงเรียน 347 คน ครูผู้สอน 3,013 คน รวมเป็น 3,360 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 502 คน โดยใช้ตารางประมาณการขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ของยามาเน (Yamane. 1970 : 580 - 581) ได้ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 150 คน และครูผู้สอน 352 คน
โดยมีขั้นตอนในการสุ่ม ดังนี้
 - 2.1 จำแนกโรงเรียนตามอำเภอ และขนาดของโรงเรียน
 - 2.2 สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากรของโรงเรียนตามขนาดและอำเภอที่ตั้งรวมโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 150 โรงเรียน
 - 2.3 เลือกผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 150 คน จากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างได้ในข้อ 2.2 โรงเรียนละ 1 คน จำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้
โรงเรียนขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 13 คน โรงเรียนขนาดกลางที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน โรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 79 คน รวมผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน

2.4 สุ่มครูผู้สอนจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 2.2 ตามเกณฑ์สัดส่วนจำนวนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก เป็น 6:2:2 ตามลำดับ ได้จำนวนครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 78 คน โรงเรียนขนาดกลางที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 คน โรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 158 คน รวมครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 352 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบางประการในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบ่งระดับของความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัย แล้วรวบรวมข้อมูลสร้างกรอบเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรี จากผู้บริหารโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลดีเด่นในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับกลุ่มโรงเรียนระดับอำเภอ, ระดับจังหวัด และจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ รวมผู้บริหารทั้งสิ้น จำนวน 15 คน โดยถือโอกาสสัมภาษณ์ในวันประถมศึกษาแห่งชาติ วันที่ 23 - 24 พฤศจิกายน 2536 จากการสัมภาษณ์เบื้องต้น ในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 10 ด้าน ได้นำปัจจัยที่สำคัญเหล่านั้นมาสังเคราะห์และจัดรวมเป็นหมวดหมู่ได้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยนี้ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร, ด้านการเงิน, ด้านการนิเทศภายใน, ด้านบรรยากาศของโรงเรียน, ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมปัจจัยตามที่สังเคราะห์ไว้ในข้อ 1 แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ นายบุญสม สายหยุด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระพุทธรูป

อำเภอพระพุทธบาท นางสาวเปรมปรี นวลมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสระบุรี อำเภอเมืองสระบุรี และนายนิวัฒน์ เพชรชาลี ผู้อำนวยการโรงเรียนหินกอง (นิบลอนสรณ์) อำเภอหนองแค ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงมากขึ้น ประกอบด้วย 2 ตอน ซึ่งลักษณะแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวข้องกับตำแหน่ง/หน้าที่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีปัจจัยทั้งสิ้น 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในแต่ละด้านมี 7 ข้อ รวมปัจจัยทั้งสิ้น 35 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ดำเนินการโดยผู้วิจัยขอให้คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมีหนังสือราชการถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ โดยผู้วิจัยประสานงานกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ด้วยการนำแบบสอบถามไปส่งและเก็บที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ ด้วยตนเองได้ส่งแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 150 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 134 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.33 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน จำนวน 352 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 289 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.10 รวมส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น จำนวน 502 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 423 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.26

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล มีดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามที่ได้คัดเลือกไว้มาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เห็นด้วยมากที่สุดที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ
- 4 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เห็นด้วยมากที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ
- 3 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เห็นด้วยปานกลางที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ
- 2 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เห็นด้วยน้อยที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ
- 1 คะแนน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เห็นด้วยน้อยที่สุดที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ

- 1.2 ประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS PC⁺ โดยการหาค่าสถิติ และทดสอบสมมติฐานดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ โดยใช้การทดสอบ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. t – test แบบ Independent Group

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการแสดงความหมายดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ค่าสถิติพื้นฐานแสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ 5 ด้าน ๆ ละ 7 ข้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ
2. เปรียบเทียบค่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ	ผู้บริหาร (N = 134)			ครูผู้สอน (N = 289)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น
ด้านบุคลากร	3.83	0.50	มาก	3.73	0.59	มาก
ด้านการเงิน	3.87	0.52	มาก	3.75	0.61	มาก
ด้านการนิเทศภายใน	3.58	0.73	มาก	3.50	0.71	ปานกลาง
ด้านบรรยากาศของโรงเรียน	3.99	0.56	มาก	3.96	0.62	มาก
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.12	0.55	มาก	4.04	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย	3.88	0.46	มาก	3.80	0.53	มาก

จากตาราง 1 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และปัจจัยด้านการนิเทศภายในมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สำหรับครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละด้านพบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนปัจจัยด้านการนิเทศภายในส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับปานกลาง

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบุคลากร โดยจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ด้านบุคลากร	ผู้บริหาร (N = 134)			ครูผู้สอน (N = 289)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น
1	บุคลากรของโรงเรียนมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน	4.01	0.77	มาก	3.93	0.77	มาก
2	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และ ประสบการณ์	3.88	0.59	มาก	3.90	0.62	มาก
3	บุคลากรมีโอกาสเปลี่ยนแปลงหน้าที่ ตำแหน่งการงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	3.50	0.78	ปาน กลาง	3.37	0.87	ปานกลาง
4	บุคลากรได้รับการเอาใจใส่และให้ สวัสดิการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	3.59	0.78	มาก	3.53	0.85	มาก
5	การประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากรมีระบบและมาตรการที่ดี	3.69	0.79	มาก	3.53	0.85	มาก
6	บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.05	0.73	มาก	3.87	0.75	มาก
7	บุคลากรร่วมมือกันสร้างผลงานใน โรงเรียน	4.10	0.71	มาก	3.96	0.79	มาก

จากตาราง 2 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรรายข้อส่วนใหญ่ ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปัจจัยข้อบุคลากรมีโอกาสดำเนินการงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อ พบว่า ปัจจัยข้อบุคลากรร่วมมือกันสร้างผลงานในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านบุคลากรรายข้อส่วนใหญ่ ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ปัจจัยข้อบุคลากรมีโอกาสดำเนินการงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อ พบว่าปัจจัยข้อบุคลากรร่วมมือกันสร้างผลงานในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเงิน โดยจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการด้านการเงิน	ผู้บริหาร (N = 134)			ครูผู้สอน (N = 289)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	โรงเรียนแจ้งสถานภาพทางการเงินให้ทุกฝ่ายได้ทราบเสมอ	3.96	0.89	มาก	3.89	0.92	มาก
2	บุคลากรทุกฝ่ายทราบแผนการใช้เงินของโรงเรียน	4.01	0.79	มาก	3.80	0.86	มาก
3	ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกหน้าที่หนึ่ง	4.36	0.74	มาก	4.12	0.90	มาก
4	การเบิกจ่ายเงินแก่บุคลากรในโรงเรียนสะดวกรวดเร็ว	4.12	0.80	มาก	3.97	0.77	มาก
5	โรงเรียนมีเงินสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนจากแหล่งต่าง ๆ อย่างเพียงพอ	2.88	1.01	ปานกลาง	2.98	1.14	ปานกลาง
6	ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการใช้เงินเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน	4.12	0.81	มาก	3.86	0.83	มาก
7	ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการหาเงินทุนสนับสนุนกิจการของโรงเรียน	3.66	0.82	มาก	3.63	0.85	มาก

จากตาราง 3 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการเงิน รายชื่อส่วนใหญ่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยข้อโรงเรียนมีเงินสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนจากแหล่งต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อแล้ว พบว่าปัจจัยข้อครูผู้ทำการสอนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกหน้าที่หนึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการนิเทศภายใน โดยจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการด้านการนิเทศภายใน	ผู้บริหาร (N = 134)			ครูผู้สอน (N = 289)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น
1	มีการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน	3.66	0.79	มาก	3.55	0.80	มาก
2	การกำหนดเป้าหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	3.72	0.76	มาก	3.64	0.80	มาก
3	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	3.72	0.76	มาก	3.60	0.80	มาก
4	ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการนิเทศภายในของโรงเรียน	3.57	0.89	มาก	3.49	0.82	ปานกลาง
5	โรงเรียนมอบหมายและจัดให้ครูในโรงเรียนมีการนิเทศกันเอง	3.43	0.98	ปานกลาง	3.35	0.92	ปานกลาง
6	การยอมรับกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ	3.51	0.89	มาก	3.47	0.81	ปานกลาง
7	การประเมินผลการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.43	0.90	ปานกลาง	3.38	0.89	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการนิเทศภายใน รายข้อส่วนใหญ่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยข้อโรงเรียนมอบหมาย และจัดให้ครูในโรงเรียนมีการนิเทศกันเอง และปัจจัยข้อการประเมินผลการนิเทศและกิจกรรม การนิเทศกันเอง และปัจจัยข้อการประเมินผลการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัย แต่ละข้อ พบว่าปัจจัยข้อการกำหนดเป้าหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง และผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันและสูงสุด

สำหรับครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านนิเทศภายในรายข้อส่วนใหญ่ส่งผลต่อการพัฒนา งานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัจจัยข้อมีการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน, ปัจจัย ข้อการกำหนดเป้าหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ปัจจัยข้อมีการกำหนด บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ส่งผลต่อ การพัฒนางานวิชาการในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อ พบว่าปัจจัยข้อการ กำหนดเป้าหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนและถูกต้องมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบรรยากาศของโรงเรียน โดยจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ บรรยากาศของโรงเรียน	ผู้บริหาร (N = 134)			ครูผู้สอน (N = 289)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น
1	เมื่อมีปัญหาคณะครูเข้าปรึกษากับผู้ บริหาร	3.96	0.72	มาก	3.90	0.88	มาก
2	สัมพันธภาพระหว่างคณะครูโดยรวมมี ความอบอุ่นและราบรื่นดี	4.05	0.77	มาก	3.92	0.86	มาก
3	เมื่อมีงานสำคัญเร่งด่วนคณะครูให้ความ ร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จ	4.28	0.66	มาก	4.33	0.67	มาก
4	คณะครูสามารถโต้แย้งกันได้อย่าง เปิดเผยโดยไม่โกรธเคืองกัน	3.84	0.82	มาก	3.76	0.84	มาก
5	ห้องพักครูและบริเวณทำงานของครูมี บรรยากาศร่มรื่นไม่แออัด	3.66	0.89	มาก	3.69	0.97	มาก
6	ครูมีเสรีภาพที่จะสอนและทำสื่อสร้าง สรรค์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยไม่ถูกขัดขวาง	4.13	0.76	มาก	4.13	0.74	มาก
7	ครูได้รับการสนับสนุนให้เข้าสังคม	4.02	0.72	มาก	4.00	0.71	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน รายข้อทุกข้อ ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อ พบว่าปัจจัยข้อเมื่อมีงานสำคัญเร่งด่วนคณะครูให้ความร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน รายข้อ ทุกข้อ ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อพบว่าปัจจัยข้อเมื่อมีงานสำคัญเร่งด่วนคณะครูให้ความร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ผู้บริหาร (N = 134)			ครูผู้สอน (N = 289)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิด เห็น
1	ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน	3.95	0.71	มาก	4.12	0.66	มาก
2	ผู้บริหารรู้จักเพื่อนร่วมงานอย่างดีทุกคนสามารถตั้งศักยภาพแต่ละคนมาใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.04	0.72	มาก	4.02	0.78	มาก
3	ผู้บริหารติดต่อสื่อสารกับคณะครูในลักษณะที่ไม่เป็นทางการอย่างทั่วถึงและตลอดเวลา	4.07	0.77	มาก	3.97	0.82	มาก
4	ผู้บริหารสอดส่องดูแลประสิทธิภาพในการทำงานของครู	4.07	0.68	มาก	3.98	0.74	มาก
5	ผู้บริหารถือว่าการจูงใจและการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญ	4.19	0.71	มาก	3.97	0.80	มาก
6	ผู้บริหารจะเผชิญปัญหาอย่างกล้าหาญและถือว่าปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของงานบริหาร	4.24	0.66	มาก	4.03	0.79	มาก
7	ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการ	4.27	0.65	มาก	4.18	0.66	มาก

จากตาราง 6 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร รายชื่อ ทุกข้อ ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อ พบว่าปัจจัยข้อ ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

สำหรับครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร รายชื่อ ทุกข้อ ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัจจัยแต่ละข้อพบว่าปัจจัยข้อ ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

ตาราง 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนา
งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ	ผู้บริหารโรงเรียน		ครู		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านบุคลากร	3.83	0.50	3.73	0.59	1.89
ด้านการเงิน	3.87	0.52	3.75	0.61	2.18*
ด้านการนิเทศภายใน	3.58	0.73	3.50	0.71	1.07
ด้านบรรยากาศของโรงเรียน	3.99	0.56	3.96	0.62	0.46
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.12	0.55	4.04	0.62	1.32
รวม	3.88	0.46	3.80	0.53	1.65

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการเงิน
ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับปัจจัยด้านบุคลากร ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านภาวะ
ผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ
ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบุคลากร โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ด้านบุคลากร	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 134)		ครู (N = 289)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	บุคลากรของโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การทำงาน	4.01	0.77	3.93	0.77	1.09
2	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และประสบการณ์	3.88	0.59	3.90	0.62	-0.30
3	บุคลากรมีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ตำแหน่งงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น	3.50	0.78	3.37	0.87	1.49
4	บุคลากรได้รับการเอาใจใส่และให้สวัสดิการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	3.59	0.78	3.53	0.85	0.68
5	การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีระบบและมาตรการที่ดี	3.69	0.79	3.53	0.85	1.86
6	บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.05	0.73	3.87	0.75	2.35*
7	บุคลากรร่วมมือกันสร้างผลงานในโรงเรียน	4.10	0.70	3.96	0.79	1.86

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากรจำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยข้อบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับปัจจัยข้ออื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ด้านการเงิน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ด้านการเงิน	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 134)		ครู (N = 289)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนแจ้งสถานภาพทางการเงินให้ทุกฝ่ายได้ทราบอยู่เสมอ	3.96	0.89	3.88	0.92	0.82
2	บุคลากรทุกฝ่ายทราบแผนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน	4.01	0.79	3.79	0.86	2.57*
3	ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกหน้าที่หนึ่ง	4.36	0.74	4.12	0.90	2.90*
4	การเบิกจ่ายเงินแก่บุคลากรในโรงเรียนสะดวกรวดเร็ว	4.12	0.80	3.97	0.76	1.82
5	โรงเรียนมีเงินสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนจากแหล่งต่าง ๆ อย่างเพียงพอ	2.88	1.01	2.98	1.14	-0.93
6	ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายเงินเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน	4.12	0.81	3.86	0.83	3.05*
7	ครู อาจารย์ มีส่วนร่วมในการหาเงินทุนสนับสนุนกิจการของโรงเรียน	3.66	0.82	3.63	0.85	0.36

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการเงิน เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการใช้เงินเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกหน้าที่หนึ่ง และปัจจัยบุคลากรทุกฝ่ายทราบแผนการใช้เงินของโรงเรียน ทั้ง 3 ปัจจัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับปัจจัยข้ออื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการนิเทศภายใน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ การนิเทศภายใน	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 134)		ครู (N = 289)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	มีการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน	3.66	0.79	3.55	0.80	1.37
2	การกำหนดเป้าหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	3.72	0.76	3.64	0.80	0.99
3	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง	3.72	0.76	3.60	0.80	1.55
4	ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการนิเทศภายในของโรงเรียน	3.57	0.89	3.49	0.82	0.84
5	โรงเรียนมอบหมายและจัดให้ครูในโรงเรียนมีการนิเทศกันเอง	3.43	0.98	3.35	0.92	0.79
6	การยอมรับกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ	3.51	0.89	3.47	0.81	0.45
7	มีการประเมินผลการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.43	0.90	3.38	0.89	0.56

จากตาราง 10 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ ปัจจัยทุกข้อผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการ
พัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านบรรยากาศของโรงเรียน โดยจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ บรรยากาศของโรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 134)		ครู (N = 289)		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	เมื่อมีปัญหาคณะครูเข้าปรึกษากับผู้บริหาร	3.95	0.72	3.90	0.88	0.64
2	สัมพันธ์ภาพระหว่างคณะครูโดยรวมมีความ อบอุ่นและราบรื่นดี	4.05	0.77	3.92	0.86	1.54
3	เมื่อมีงานสำคัญเร่งด่วนคณะครูให้ความ ร่วมมือกันทำงานจนสำเร็จ	4.28	0.66	4.33	0.67	-0.65
4	คณะครูสามารถโต้แย้งกันได้อย่างเปิดเผย โดยไม่โกรธเคืองกัน	3.83	0.82	3.76	0.84	0.82
5	ห้องพักครูและบริเวณทำงานของครูมี บรรยากาศร่มรื่นไม่แออัด	3.66	0.89	3.69	0.97	-0.29
6	ครูมีเสรีภาพที่จะสอนและทำสิ่งสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยไม่ถูกขัดขวาง	4.13	0.76	4.13	0.74	-0.10
7	ครูได้รับการสนับสนุนให้เข้าสังคมหรือได้รับ ประสบการณ์ใหม่ ๆ	4.02	0.72	4.00	0.71	0.34

จากตาราง 11 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านการ
นิเทศภายใน เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยทุกข้อ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็น
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนา
งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ผู้บริหารโรงเรียน N = 134		ครู N = 289		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน	3.95	0.71	4.12	0.66	-2.39*
2	ผู้บริหารรู้จักเพื่อนร่วมงานอย่างดีทุกคนสามารถตั้งศักยภาพแต่ละคนมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.04	0.72	4.02	0.78	0.27
3	ผู้บริหารติดต่อสื่อสารกับคณะครูในลักษณะที่ไม่เป็นทางการอย่างทั่วถึงและตลอดเวลา	4.07	0.77	3.97	0.82	1.16
4	ผู้บริหารสอดส่องดูแลประสิทธิภาพในการทำงานของครู	4.07	0.68	3.98	0.74	1.26
5	ผู้บริหารถือว่าการจูงใจและการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญ	4.19	0.71	3.97	0.80	2.78*
6	ผู้บริหารจะเผชิญปัญหาอย่างกล้าหาญและถือว่าปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของงานบริหาร	4.24	0.66	4.03	0.79	2.86*
7	ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและการตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการ	4.27	0.65	4.18	0.66	1.35

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้าน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ปัจจัยข้อผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการ บริหารโรงเรียน ปัจจัยข้อผู้บริหารถือว่าการจูงใจและการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญ ปัจจัยผู้บริหาร จะเผชิญปัญหาอย่างกล้าหาญและถือว่าปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของงานบริหาร ปัจจัยทั้ง 3 ข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับปัจจัยข้ออื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่ความแตกต่างกัน

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการกล่าวถึงสาระสำคัญของการวิจัยโดยสรุปทั้งหมดรวมทั้งการอภิปราย และข้อเสนอแนะผลการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 134 คน ครูผู้สอน 289 คน รวมทั้งสิ้น 423 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี เกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี รวมคำถามทั้งหมด 35 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือก 5 ระดับ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามวิธีการทางสถิติคือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นรายด้านและรายข้อ
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กับครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นรายด้านและรายข้อ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่างปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับมาก
2. ครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่างปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าง ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับปานกลาง
3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่างปัจจัยด้านการเงินมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าง ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นว่างปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยทุกด้านส่งผลต่อการพัฒนา

งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบและให้ความสำคัญของงานเป็นหลัก โดยถือว่าภารกิจและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญเป็นพิเศษคืองานวิชาการ งานอื่นเป็นเพียงงานสนับสนุน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 4-5) ฉะนั้นจำเป็นอยู่เองที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จะต้องช่วยขยายศึกษาหาความรู้ พัฒนา เทคนิควิธี และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามภารกิจของโรงเรียน

1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับมาก เพราะบุคลากรหรือคนเป็นปัจจัยการบริหารที่สำคัญยิ่งทุกองค์การจะถือว่าบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานและไม่มีงานใดที่ยากลำบาก และไม่แน่นอนเท่ากับการทำงานร่วมกับคน ทั้งนี้ เพราะคนมีความแตกต่างกันในเชื้อชาติ ปัญญา ความสามารถ ทักษะคติ ความสนใจ ความทะเยอทะยาน และที่สำคัญก็คือ สืบเนื่องมาจากความแตกต่างกันของแรงจูงใจในการทำงาน (ธงชัย สันติวงศ์. 2533 : 379) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้นำหรือหัวหน้าในการปฏิบัติราชการย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานร่วมกับคน บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหาร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสนใจคน รู้จักคน เข้าใจธรรมชาติของคนในองค์การ และเข้าใจความต้องการของคน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานวิชาการ จึงจำเป็นต้องรู้ ต้องศึกษาในเรื่องการบริหารบุคลากรเป็นพิเศษ เพราะบุคลากรเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของงาน ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้ความสำคัญ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2525 : 176) ปัจจัยด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก บุคลากรในโรงเรียนที่เป็นผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ก็คือ ครูผู้สอน งานวิชาการจะพัฒนาได้มากน้อยจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคลากรซึ่งก็คือครูผู้สอนนั่นเอง การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและนำหนักของปัจจัยด้านงานบุคลากรอยู่ในระดับมาก ย่อมสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีการบริหารองค์การ

1.2 ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านการเงิน เป็นปัจจัยการบริหารงานอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก กมล ธิโสภ (2526 : 41-46) เห็นว่าเงินจะช่วยให้การพัฒนาหลาย ๆ ส่วนเป็นไปได้รวดเร็วขึ้น การพัฒนาโรงเรียนหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและความพร้อมทางด้านบุคลากร ต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญ ความพร้อมและความเพียงพอทางการเงินจะให้กระบวนการพัฒนามีโอกาสเป็นไปได้ด้วยความต่อเนื่อง รวดเร็ว และมีความก้าวหน้า โดยเฉพาะการพัฒนาทางวิชาการ ในองค์การทุกองค์การจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลยหากไม่มีปัจจัยด้านการเงิน เพราะเงินเป็นปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ในการบริหารงานในการบริหารงานโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะงาน

วิชาการแล้ว เงินจะสามารถจัดซื้อ จัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งมีความสำคัญมากต่อครูผู้สอน การปฏิบัติงานเกี่ยวกับเงินควรจะได้รับความสะดวกจากผู้บริหารโรงเรียน เช่น การแจ้งสถานภาพทางการเงินให้บุคลากรได้รับทราบ ให้บุคลากรทราบแผนการใช้เงินของโรงเรียน จัดหาเจ้าหน้าที่การเงินโดยตรงไม่ต้องให้ครูผู้สอนมาทำหน้าที่แทน การเบิกจ่ายเงินต้องสะดวกรวดเร็ว จัดหาเงินสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เพียงพอและที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการใช้เงิน เพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสำคัญของการบริหารงานการเงินในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 4-5) ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติเช่นนั้น เป็นผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

1.3 ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิชาการ เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ในปัจจุบันการนิเทศภายใน ได้ถูกกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นผู้มีบทบาทด้านนี้ ซึ่งแต่เดิมบทบาทด้านการนิเทศเป็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีบทบาทเพิ่ม

ในกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้ครูได้รับประโยชน์ จากข้อแนะนำไม่ใช่เป็นการจับผิดหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางที่ทำให้ครูเกิดความรู้สึกด้อยและไร้ค่า คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนลักษณะเช่นนี้จะช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนที่ดีขึ้น รวมทั้งช่วยให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานและการอุทิศตนเองของครูสูงขึ้นด้วย (ชินภัทร ภูมิรัตน. 2533 : 25-26) ผู้บริหารส่วนหนึ่งอาจยังไม่เข้าบทบาท วิธีการและทักษะงานนิเทศภายใน เช่นกรณีผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารต้องรับผิดชอบภารกิจของโรงเรียนในเรื่องการเงิน พัสดุ งานธุรการ งานโครงการต่าง ๆ ตามนโยบาย ด้วยตนเอง ทำให้ผู้บริหารไม่มีเวลาด้านการนิเทศภายในเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะเห็นว่าเป็นงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการโดยตรงก็ตาม จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นปัจจัยด้านงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ แต่ผู้บริหารโรงเรียนก็ยังถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

1.4 ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าจะส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญมาก ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miss Kel. 1982 : 185-186) กล่าวว่าบรรยากาศของโรงเรียนคือลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์

ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มบุคคลในโรงเรียน เป็นผลทำให้โรงเรียนแห่งหนึ่งแตกต่างไปจากโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน บรรยาการขององค์การเป็นคุณลักษณะภายในองค์การคล้ายคลึงกับบุคลิกภาพของคน ดังนั้น บรรยาการของโรงเรียนจึงเป็นเสมือนบุคลิกภาพของโรงเรียน ตัวผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะเป็นตัวสร้างบรรยาการอย่างไร และ ฮาลบินและครอฟ (Halpin and Corft. 1963 : 133-152) ได้ศึกษาบรรยาการของโรงเรียนมีอยู่ 6 แบบ คือ บรรยาการแจ่มใส บรรยาการอึมครึม บรรยาการควบคุม บรรยาการสนิทสนม บรรยาการรวบอำนาจ บรรยาการซึมเซา บรรยาการแจ่มใสเป็นบรรยาการที่พึงประสงค์มากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรระมัดระวังต้องปรับตัวเอง เพื่อให้เกิดบรรยาการที่พึงประสงค์มากที่สุด

งานในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนที่จะสร้างบรรยาการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและความสำเร็จของงาน คิลเลียน (Killian. 1968 : 202-203) ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารโรงเรียน จึงให้ความสำคัญของปัจจัยด้านบรรยาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รูล (Ruhl. 1985 : 3216-A) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จมีปัจจัยด้านบรรยาการของโรงเรียนด้วย และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คีใจ (Kijai. 1987 : 329-A) ได้ศึกษาคุณลักษณะโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบรรยาการของโรงเรียนอยู่ด้วย

1.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญสูง อยู่ในระดับมาก พิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยด้านอื่น แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลต่อการพัฒนา งานวิชาการมาก ดังที่ ออร์ดเวย์ (Ordway. 1972 : 20) แมกฟาร์แลนด์ (McFarland. 1979 : 214) และเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 83) เห็นว่าเป็นการใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

ภาวะผู้นำมีใช้คุณลักษณะพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งภายในบุคคล และมีได้มีมาแต่เกิด ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ หลากอย่างประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถฝึกฝนได้ ผู้บริหารที่มีความสามารถจะต้องใช้ภาวะผู้นำอย่างมากมาย นับแต่การใช้อำนาจอย่างสุภาพ และแนบเนียน ในการติดต่อสั่งการ มอบหมายภาระหน้าที่แก่ครูผู้สอน (สมภาพ โรจนพันธ์. 2532 : 79)

ความสำเร็จของการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานยังต้องการคุณภาพส่วนตัวอีกหลายประการเป็นต้นว่าความรับผิดชอบ พลังในการทำงาน กล้าที่จะใช้โอกาสให้เกิดประโยชน์ มีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง มีความสามารถในการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ริเริ่มสิ่งใหม่ในสังคม

ยุติธรรม มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตัดสินใจแน่วแน่ มีแบบการทำงานและการดำเนินชีวิตของตนเอง มีความสามารถในการจัดระเบียบงาน กล้าแสดงออก แบ่งปันชื่อเสียงและความสำเร็จร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถในการปรับตัว ยอมรับความผิดพลาดล้มเหลว รู้จักให้กำลังใจตนเอง และคนอื่น อุดหนุนต่อความขัดแย้ง ความขัดข้อง ความล่าช้าที่ชวนหงุดหงิดต่าง ๆ (วิจิตร วรุตบางกูร. 2535 : 34) การที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุทธินั้นย่อมสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีดังกล่าว และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รูล (Ruhl. 1985 : 3216-A) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ มีปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ด้วย และยังสอดคล้องกับคีย์ใจ (Kijai. 1987 : 329-A) ได้ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งก็มีปัจจัยด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารรวมอยู่ด้วย และผลการวิจัยยังพบอีกว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยอื่น ๆ

2. ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก

2.1 ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้ ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว จะเห็นว่าสามารถเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำดังนี้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านบุคลากร ซึ่งเป็นความคิดเห็นทำนองเดียวกันกับของผู้บริหารโรงเรียน เหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก

ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน ต่างก็ได้รับรู้ แนวนโยบาย การปฏิบัติงาน จากคำสั่งของผู้บริหาร และหน่วยงานต้นสังกัดระดับอำเภอ ระดับจังหวัด จากการอบรม จากเอกสาร ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ จนมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันกับผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง จำนวนบุคลากรมีไม่มาก บุคลากรในโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์แบบมีความใกล้ชิด มีความสนิทสนมเสมือนแบบพี่น้อง ความรู้ ทัศนคติ มักจะได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกัน ติดต่อกันสื่อสาร

กันอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนใกล้เคียงกันและเป็นแนวเดียวกัน

2.2 ปัจจัยด้านการนิเทศภายใน ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการในระดับปานกลาง เพราะว่าครูผู้สอนขาดความเชื่อถือต่อผู้ทำการนิเทศและผู้บริหารโรงเรียนเอง อาจไม่ให้ความสำคัญกับงานนิเทศภายใน ทั้งนี้ผู้บริหารยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชินวร บุญเกียรติ (2530 : 150-155) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการปฏิบัติการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานนิเทศภายในที่ปฏิบัติจริง ทั้งตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง

ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นส่วนของการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรีดา พัฒนขจร (2533 : 10) พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา และครูมีความคิดเห็นในเรื่องการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่การงานต่างกัน การปฏิบัติงานย่อมแตกต่างกัน ผู้บริหารมีความเข้าใจ และตระหนักถึงภารกิจและหน้าที่ต่อการนิเทศการเรียนการสอน ส่วนครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนมักไม่ชอบให้ใครมาแนะนำมากนัก เว้นแต่เรื่องที่ครูผู้สอนสงสัย เช่น เรื่องเกี่ยวกับระเบียบ แนวปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนจึงให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านการนิเทศภายในเพียงระดับปานกลาง

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี เกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ 5 ด้าน ปัจจัยด้านการเงิน เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เหตุที่แตกต่างกันเพราะว่าปัจจัยด้านการเงิน เป็นปัจจัยการบริหารงานปัจจัยหนึ่ง ซึ่งตามทฤษฎีการบริหารงานประกอบด้วยองค์ประกอบคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารองค์การจะต้องใช้ ในโรงเรียนประถมศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารเงิน ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่ทำหน้าที่ทำการสอนจึงไม่ทราบวิธีการปฏิบัติด้านการเงินมากนัก และในหลักปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบการบริหารเงิน คือ มีอำนาจอนุมัติให้ใช้เงินของโรงเรียน ครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้เสนอขอใช้เงิน การใช้เงินผู้บริหารต้องให้ความเห็นชอบก่อน หากกิจกรรมใดที่เกี่ยวกับการใช้เงินผู้บริหารไม่ให้ความเห็นชอบ กิจกรรมนั้นก็ไม่สามารถจะปฏิบัติให้ได้ผลดีได้ การได้รับเงินสนับสนุนเพื่อใช้ในกิจกรรมในงาน

วิชาการจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาจากปัจจัยรายชื่อ ปัจจัยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยบุคลากรทุกฝ่ายทราบแผนการใช้เงิน ของโรงเรียน ปัจจัยข้อครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนอีกหน้าที่หนึ่ง และ ปัจจัยข้อผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการใช้เงินเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัย ทั้ง 3 ข้อ ครูผู้สอนให้ความสำคัญน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนซึ่งแสดงถึงความเกี่ยวข้องและรับรู้ เกี่ยวกับปัจจัยด้านการเงินของครูผู้สอน ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนจึงแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่นไม่แตกต่างกันนั้นเป็นไปตามเหตุผลในข้อ 1 และ 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ผลการวิจัยปรากฏว่าปัจจัยที่สามารถทำนายระดับการพัฒนาของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านการเงิน ด้านบุคลากร ด้านการนิเทศภายใน ฉะนั้น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จะต้องให้ความสำคัญและความสนใจ ในการพัฒนาปัจจัยเหล่านี้ให้จริงจังยิ่งขึ้น เพื่อโรงเรียนจะสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

1.1 การพัฒนาปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้อง หมั่นศึกษาหาความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำและพัฒนาสมรรถภาพในการใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสม กับการสถานการณ์ อาจโดยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การร่วมพบปะกับเพื่อนนักบริหาร การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้น การขอความร่วมมือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้จัดอบรมในช่วงสั้น ๆ เป็นครั้งคราวในเรื่องมีผู้บริหารต้องเรียนรู้ ควรเสนอ ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จัดทัศนศึกษาดูงาน หรือเยี่ยมเยียนผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหาร การศึกษาระดับอื่น ๆ เพื่อสร้างโลกทัศน์ให้กว้างขวางขึ้น การพบปะผู้บริหารสังกัดอื่น หรือองค์กรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชน ก็นับว่าเป็นโอกาสที่จะได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการ บริหารและการเป็นผู้นำ

1.2 การเงินเป็นปัจจัยสำคัญ การพัฒนาและการบริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยการเงิน ที่เพียงพอ เพื่อให้ได้เงินมาสนับสนุนเงินในงบประมาณ ผู้บริหารจะต้องขอความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง ในการแสวงหาแนวทางหาเงินมาใช้ อาจจะโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดงานแสดง การรับบริจาค ผู้บริหารควรเยี่ยมเยียนพบปะผู้บริหารดีเด่นของโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นกับเรื่องนี้ให้มากขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการขอเงิน สนับสนุนจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และควรเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อเสนอของงบประมาณ

1.3 การพัฒนาปัจจัยทางด้านบุคลากร ให้บุคลากรมีสมรรถภาพในการทำงานให้สูงขึ้น มีความอดสาหัสวิริยะและเสียสละ โดยผู้บริหารจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทันสมัย ให้แรงจูงใจที่เหมาะสมแก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอน มีแรงจูงใจ มีความพึงพอใจในการทำงาน จัดสรรแบ่งภารกิจ และความรับผิดชอบให้เหมาะสมเป็นธรรม เพื่อสร้างความสำคัญให้แก่ทุกคน

ผู้บริหารควรประสานงานกับคณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้จัดโครงการพัฒนาสมรรถภาพของครูผู้สอน ในด้านการเรียนการสอน การบริหารงาน และการบริหารอย่างต่อเนื่อง เป็นช่วงระยะสั้น ๆ จะให้ประโยชน์แก่โรงเรียนอย่างยิ่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

2.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรให้การสนับสนุน จัดอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยเฉพาะพัฒนาในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ควรมีการฝึกฝน การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จัดโครงการพัฒนาบุคลากรทั้งที่โรงเรียนจัดขึ้นและที่สถาบันอื่น ๆ จัดขึ้น ควรให้การสนับสนุนในเรื่องการเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการและสามารถพัฒนาในด้านงานวิชาการให้ก้าวหน้าได้

2.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรเป็นแหล่งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากร ได้มีโอกาสศึกษาต่อให้สูงขึ้น และนำข้อมูลความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาในด้านงานวิชาการ ถึงบุคลากรระดับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 สำนักงานควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรที่มีผลงานทางด้านวิชาการได้รับการยกย่องได้รับรางวัล ได้รับเกียรติเพื่อเป็นการกระตุ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการสร้างสรรคงานวิชาการ มีโครงการประกวด แข่งขัน กิจกรรมทางวิชาการ อยู่ตลอดเวลา มีโครงการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2.4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรนำผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการนำไปเผยแพร่ยังโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นในโรงเรียนให้ความสนใจกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรนำปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยนี้ไปทำการวิจัยกับโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ หรือภาคอื่น ๆ

3.2 ควรเพิ่มตัวแปรในการศึกษา เช่น ตัวแปรในด้านเพศ, อายุ, การศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงาน

3.3 ควรศึกษาความต้องการพัฒนาด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใน
จังหวัดสระบุรี

3.4 ควรศึกษาว่าสภาพปัญหาด้านการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

3.5 ควรศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานด้านการเงินของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

3.6 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการนิเทศภายใน
ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ว่าส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน
วิชาการมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- กมล ภูโสภา. "การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและประเทศไต้หวัน." เอกสารการสอน
ชุดวิชาการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ ฯ :
ทางด่วนส่วนจำกัด โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2525.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. วันประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2525 ร่วมสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี.
โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์, 2525.
- การประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดสระบุรี. สระบุรี :
ฝ่ายแผนงานและโครงการ, 2536. อัดสำเนา.
- . บัญชีวิเคราะห์อัตราค่าเล่าเรียนการครูปี 2537. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539).
สระบุรี : หน้า 23 - 30. ฝ่ายแผนงานและโครงการ, 2533. อัดสำเนา.
- . การดำเนินการตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนสังเกตการสอนในชั้นเรียน.
กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 ก.
- . คู่มืออบรมครูแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533).
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- . ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ชวนพิมพ์, 2528.
- . รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- . การประถมศึกษา 2526. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2526.
- คณะกรรมการรวบรวมพระราชกรณียกิจ. พระราชกรณียกิจและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฯ महाराज เกี่ยวกับการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531.
- ชลอ จันทรถล. บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดตรัง.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- ชินภัทร ภูมิรัตน์. "การส่งเสริมศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา, "วารสาร
การศึกษาแห่งชาติ. 24(4) : 25-26 ; เมษายน - พฤษภาคม, 2533.
- ธงชัย สันติวงษ์. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,
2533.
- ธีระ รุกขเจริญ. "เมื่อครุมีความรู้และทำได้แต่ไม่ทำอะไร, " ศึกษาศาสตร์.
หน้า 42-43. ม.ป.ท. 2532.

นิพนธ์ กีนาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.

กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศ, 2526.

บุญเลิศ แส่นศักดิ์. "ครูใหญ่ในฐานะผู้นิเทศการศึกษาในโรงเรียน," วารสารศึกษาศาสตร์.

22-23 มิถุนายน-กันยายน 2525.

ปราโมทย์ ศรีสมบัติ. การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530. อัดสำเนา.

ปรีธดา พัฒนขจร. การจัดการศึกษาและความต้องการของผู้บริหารและครูในการจัดเทคนิคการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล. ปรินิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

เมธี ปิณฑานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพ ฯ : พัทธอักษร, 2525.

ระวีวรรณ เสวตอมร. "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานวิชาการ," สารพัฒนาหลักสูตร. 43-45; กันยายน 2529.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

วัฒนา สุวรรณไตรย์. ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

วิจิตร วรุตบางกูร. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา อธิการบดี คณบดี หัวหน้าภาควิชา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

สวัสดิ์ อุทรานนท์. "การนิเทศการศึกษา," เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการฝึกปฏิบัติทาง การนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สมบูรณ์ พรธนาภพ. หลักเบื้องต้นของการบริหารการศึกษา. กรุงเทพ ฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์, 2521.

สมภาพ โรจนพันธ์. การบริหารสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาสาธาปัตย์, 2532.

สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์. "10 คำถามในด้านพัฒนาโรงเรียนให้ได้รับพระราชทานรางวัล 3 ปีซ้อน" สารพัฒนาหลักสูตร. ธันวาคม 2527 หน้า 30-34.

- สมเดช มุงเมือง. "การประถมศึกษาก้าวหน้าจริงหรือ ?," ครูปริทัศน์. 7 : 36-50
มกราคม 2525.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- ทวน พันธุ์พันธ์. "การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน," มิตรครู. 21(22) :
10-17 พฤศจิกายน 2525.
- อนุกุล เยี่ยงพฤษภาวัลย์. ผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคน. กรุงเทพฯ ฯ : การุณยการพิมพ์,
2534.
- อ้อม ประนอม. "ทำอะไรจะนิเทศภายในให้เกิดผลดี," มิตรครู. 22 : 45-51 ;
พฤศจิกายน 2528.
- อุดม เอี่ยมสะอาด. "บทบาทการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดพิจิตร," ผลงานวิจัยของหน่วยงานสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดพิจิตร 2527. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง
การวิจัยการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครั้งที่ 4. วันที่ 9-13
กันยายน 2528 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, เล่ม 1. 2528.
- อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์. หลักการและแนวทางในการจัดการนิเทศ
ภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2528.
- อาคม จันทสุนทร. "การนิเทศภายในโรงเรียน," เอกสารสัมมนาเรื่อง การส่งเสริมการนิเทศ
ภายในโรงเรียนของประเทศไทย. 25-30 กรกฎาคม 2527. อัดสำเนา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ ฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ 2,
2527.
- Boles, H.W. and Davanport. Introduction to Educational Leadership.
New York : Harper and Row, 1975.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 2nd ed. New York : McGraw-Hill
Book Company, 1959.
- Hammer, Gold Keith. Issues and Problems in Contemporary in Educational
Administration. New York : Center for the Advanced study of
Educational Administration, 1967.
- Halpin, Andrew W. and Don B. Croft. The Organinzation Climate
of School. Chicago : University of Chicago Press, 1963.

- Kijai, Jimmy, "School : Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward," Dissertation Abstracts International. 48(04) : 329-A ; 1987.
- McFarland, Detion E. Management Foundations and Practices. 5 th ed. New York: Mcmillan, 1979.
- Ordway, Tead. The Art of the Leadership. New York : McGraw - Hill Book, 1970.
- Ruhl, Max L. "The Development of a servey of School Effectiveness Climate, Principal Leadership," Dissertation Abstracts International. 46(11) : 3216-A ; 1985.
- Terry, George R. Principles of Management. 7 th ed. Homework, Illinios : Richard o. Irwin. Inc., 1977.
- Yamane, Taro. Statistics : an Introduction Analysis. 2 nd ed. New York : Harper and Row, 1970

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

1. ด้านบุคลากร
2. ด้านการเงิน
3. ด้านการนิเทศภายใน
4. ด้านบรรยากาศของโรงเรียน
5. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ได้โปรดอ่านและตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะช่วยให้การวิจัยสมบูรณ์
และมีประสิทธิภาพยิ่ง

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
ที่กำหนดไว้ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ตำแหน่ง/หน้าที่ของท่าน

- ☐ ผู้บริหาร
- ☐ ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา
ขอให้ท่านช่วยพิจารณา ปัจจัยใดมีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน
ประถมศึกษา มากน้อยเพียงใด โดยกาเครื่องหมาย ลงในช่องท้ายข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นนั้น ๆ
ตามลำดับความคิดเห็น จาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

ลำดับ ที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ	ปัจจัยนี้ส่งผลต่อ การพัฒนางานวิชาการในระดับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านบุคลากร					
1.	บุคลากรของโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน					
2.	บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และประสบการณ์					
3.	บุคลากรมีโอกาสเปลี่ยนแปลงหน้าที่ตำแหน่งการงานให้ อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น					
4.	บุคลากรได้รับการเอาใจใส่และให้สวัสดิการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม					
5.	การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีระบบและ มาตรการที่ดี					
6.	บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน					
7.	บุคลากรร่วมมือกันสร้างผลงานในโรงเรียน					

ลำดับ ที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ	ปัจจัยนี้ส่งผลต่อ การพัฒนางานวิชาการในระดับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านการเงิน					
8.	โรงเรียนแจ้งสถานภาพทางการเงินให้ทุกฝ่ายได้ทราบ อยู่เสมอ					
9.	บุคลากรทุกฝ่ายทราบแผนการใช้เงินของโรงเรียน					
10.	ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน อีกหน้าที่หนึ่ง					
11.	การเบิกจ่ายเงินแก่บุคลากรในโรงเรียนสะดวกรวดเร็ว					
12.	โรงเรียนมีเงินสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน จากแหล่งต่าง ๆ อย่างเพียงพอ					
13.	ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการใช้เงินเพื่อ กิจกรรมการเรียนการสอน					
14.	ครู อาจารย์ มีส่วนร่วมในการหาเงินทุนสนับสนุนกิจการ ของโรงเรียน					
	ด้านการนิเทศภายใน					
15.	มีการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน					
16.	มีการกำหนดเป้าหมายของการนิเทศในโรงเรียนไว้อย่าง ชัดเจนและถูกต้อง					
17.	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศไว้อย่างชัดเจนและถูกต้อง					
18.	ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการนิเทศภายในของ โรงเรียน					

ลำดับ ที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ	ปัจจัยนี้ส่งผลต่อ การพัฒนางานวิชาการในระดับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
19.	โรงเรียนมอบหมายและจัดให้ครูในโรงเรียนมีการนิเทศ กันเอง					
20.	การยอมรับกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ					
21.	มีการประเมินผลการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศ ภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง					
	ด้านบรรยากาศของ โรงเรียน					
22.	เมื่อมีปัญหาคณะครู เข้าปรึกษากับผู้บริหาร					
23.	สัมพันธ์ภาพระหว่างคณะครู โดยรวมมีความอบอุ่นและ ราบรื่นดี					
24.	เมื่อมีงานสำคัญ เร่งด่วนคณะครูให้ความร่วมมือกันทำงาน จนสำเร็จ					
25.	คณะครูสามารถโต้แย้งกันได้อย่างเปิดเผยโดยไม่โกรธ เคืองกัน					
26.	ห้องพักครูและบริเวณทำงานของครูมีบรรยากาศร่มรื่น ไม่แออัด					
27.	ครูมีเสรีภาพที่จะสอนและทำสิ่งสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ ต่อนักเรียน โดยไม่ถูกขัดขวาง					
28.	ครูได้รับการสนับสนุนให้เข้าสังคมหรือได้รับประสบการณ์ ใหม่ ๆ					

ลำดับ ที่	ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการ	ปัจจัยนี้ส่งผลต่อ การพัฒนางานวิชาการในระดับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร					
29.	ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน					
30.	ผู้บริหารรู้จักเพื่อนร่วมงานอย่างดีทุกคนสามารถ ตั้งศักยภาพแต่ละคนมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
31.	ผู้บริหารติดต่อสื่อสารกับคณะครูในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ อย่างทั่วถึงและตลอดเวลา					
32.	ผู้บริหารสอดส่องดูแลประสิทธิภาพในการทำงานของครู					
33.	ผู้บริหารถือว่าการจูงใจและการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญ					
34.	ผู้บริหารจะเผชิญปัญหาอย่างกล้าหาญและถือว่าปัญหาเป็น ส่วนหนึ่งของงานบริหาร					
35.	ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและการ ตัดสินใจเกี่ยวกับงานวิชาการ					

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ
สมศักดิ์ อมรรัตนานนท์
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
ข้อมูลแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
จำแนกตามขนาด และที่ตั้งของโรงเรียน

ขนาดของ โรงเรียน	จำแนกกลุ่มตัวอย่าง					
	โรงเรียนขนาดใหญ่		โรงเรียนขนาดกลาง		โรงเรียนขนาดเล็ก	
	ที่ตั้งของ โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร
1. เมือง	2	12	6	12	11	22
2. ทนองแค	1	6	10	20	10	20
3. แก่งคย	2	12	11	22	7	14
4. มวกเหล็ก	1	6	10	20	3	6
5. วิทยารแดง	1	6	5	10	4	8
6. เสาไห้	1	6	2	4	7	14
7. บ้านหมอ	1	6	7	14	3	6
8. ทนองโตน	1	6	1	2	4	8
9. พระพุทธบาท	1	6	2	4	13	26
10. ทนองแซง	1	6	1	2	8	16
11. ดอนพุด	0	0	1	2	4	8
12. วังม่วง	1	6	2	4	5	10
รวม	13	78	58	116	79	158

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด 150 โรงเรียน

อำเภอเมืองสระบุรี

1. โรงเรียนอนุบาลสระบุรี	2. โรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลสงคราม)
3. โรงเรียนวัดพระพุทธราย	4. โรงเรียนวัดท้ายบง
5. โรงเรียนวัดโคกหนองแก่ง	6. โรงเรียนบ้านเขารวก
7. โรงเรียนวัดขุนเค	8. โรงเรียนวัดใหม่สามัคคีธรรม
9. โรงเรียนวัดท่าวี	10. โรงเรียนวัดเพี้ยขวา
11. โรงเรียนวัดสุนันทาราม	12. โรงเรียนวัดหนองยาวใต้
13. โรงเรียนวัดบ้านกล้วย	14. โรงเรียนวัดหนองบัว
15. โรงเรียนวัดนาร่อง	16. โรงเรียนวัดหนองเขื่อนช้าง
17. โรงเรียนวัดหัวถนน	18. โรงเรียนวัดป่าคา
19. โรงเรียนวัดสาธุประชาสรรค์	

อำเภอหนองแค

20. โรงเรียนหินกอง (พิบูลสงคราม)	21. โรงเรียนวัดบัวลอย
22. โรงเรียนวัดร่องแซงกุลไพศาลวิทยา	23. โรงเรียนวัดหนองจิก บุญมีประชานุกุล
24. โรงเรียนวัดหนองตะเฒ่า	25. โรงเรียนวัดหัวทราย (อดิเรกสารประชา)
26. โรงเรียนวัดราษฎร์เจริญ
(สรกิจพิจารณ์อุปถัมภ์)	27. โรงเรียนวัดบ้านจาน
28. โรงเรียนวัดหนองครก	29. โรงเรียนวัดโคกกลาง
30. โรงเรียนวัดบ่อน้ำเค็ม	31. โรงเรียนวัดหนองผักชี
32. โรงเรียนวัดบ้านไผ่	33. โรงเรียนบ้านหนองรี
34. โรงเรียนวัดใหญ่วันนา เนตรสวัสดิ์อุปถัมภ์	35. โรงเรียนวัดชัยสิทธิ์อนุสรณ์
36. โรงเรียนวัดหนองปลิง	37. โรงเรียนวัดหนองอ่างทอง
38. โรงเรียนบ้านหนองจิก	39. โรงเรียนวัดหนองปลาดี

อำเภอแก่งคอย

40. โรงเรียนวัดป่าไผ่	41. โรงเรียนวัดโคกกรุง
42. โรงเรียนวัดโป่งก้อนเส้า	43. โรงเรียนวัดตาลเดี่ยว
44. โรงเรียนวัดท่ามะปราง	45. โรงเรียนบ้านชัยบอน
46. โรงเรียนวัดท่าคล้อ	47. โรงเรียนวัดเตาปูน
48. โรงเรียนวัดสองคอนกลาง	49. โรงเรียนบ้านหินซ้อน
50. โรงเรียนวัดบ้านดง	51. โรงเรียนวัดหนองน้ำเขียว
52. โรงเรียนวัดห้วยคงคาवास	53. โรงเรียนบ้านคำวิทยาคม
54. โรงเรียนวัดท่าสบก	55. โรงเรียนวัดท่าสี่โพธิ์เหนือ
56. โรงเรียนวัดบ้านธาตุเหนือ	57. โรงเรียนวัดหาดสองแคว (สมบูรณวิทยาคาร)
58. โรงเรียนบ้านหนองน้อย	59. โรงเรียนวัดสีท่าไต้
60. โรงเรียนวัดนาบุญ	

อำเภอมวกเหล็ก

61. โรงเรียนวัดมวกเหล็กนอก
(ราษฎร์พัฒนา)	62. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 68 (วัดเทวลาด)
63. โรงเรียนบ้านโป่งไทร	64. โรงเรียนคลองไทร
65. โรงเรียนบ้านหนองผักหนอก	66. โรงเรียนบ้านชัยดินดำ
67. โรงเรียนบ้านท่าพลู	68. โรงเรียนบ้านโป่งเกตุ
69. โรงเรียนบ้านหนองคอตตะเคียน	70. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองเลี้ยงโคนม
71. โรงเรียนบ้านชัยกระดาน	72. โรงเรียนบ้านชัยน้อยใต้สามัคคี
73. โรงเรียนบ้านปากคลอง	74. โรงเรียนบ้านถ้ำสะพานหิน

อำเภอวิหารแดง

75. โรงเรียนวัดหนองหมูใต้
(ไพบูลย์วิทยาคาร)	76. โรงเรียนบ้านราษฎร์เจริญ
77. โรงเรียนวัดหนองโพธิ์	78. โรงเรียนบ้านแก่ง
79. โรงเรียนชุมชนวัดวิหารแดง	80. โรงเรียนหนองสรวง (ธีรอุทิศ)
81. โรงเรียนวัดเจริญธรรม	82. โรงเรียนวัดเกาะเชิงหวาย
83. โรงเรียนวัดบ้านดอน	84. โรงเรียนวัดสหกรณ์รังสรรค์

อำเภอเสนาใต้

85. โรงเรียนวัดสูง (สูงสง่าวิทยาคาร)	86. โรงเรียนวัดบ้านยาง
87. โรงเรียนวัดสมุทประติษฐ์ (วันครู 2501)	88. โรงเรียนวัดต้นตาล
89. โรงเรียนวัดท่าช้าง	90. โรงเรียนวัดพระยาทต (สุชลิตวิทยา)
91. โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย	92. โรงเรียนวัดโคกกะทอน
93. โรงเรียนวัดโพธิ์ (นาควิทยานุสรณ์)	94. โรงเรียนวัดห้วยหวาย

อำเภอบ้านหมอ

95. โรงเรียนบ้านหมอพัฒนราษฎร์	96. โรงเรียนวัดสุนทรเทพมณี
97. โรงเรียนบ้านครัว
(ซีเมนต์ไทยสงเคราะห์)	98. โรงเรียนชุมชนบ้านตลาดน้อย
(ประชาชนกุล)
99. โรงเรียนวัดหนองพันเรือ
(สำนักงานกบินบ่งสงเคราะห์ 167)	100. โรงเรียนวัดโคกงาม
101. โรงเรียนสร้างไศก
(อบศรีประชาอุปถัมภ์)	102. โรงเรียนโคกวัดเสลา
103. โรงเรียนวัดหนองนางปู้ย	104. โรงเรียนวัดบ่อพระอินทร์
105. โรงเรียนบ้านหนองบัว	

อำเภอหนองโดน

106. โรงเรียนชุมชนบ้านกล้วย (สราญราษฎร์)	107. โรงเรียนหนองโดน (สนิทยประชากร)
108. โรงเรียนบ้านหลังสวนประชาสามัคคี	109. โรงเรียนวัดทองย้อย (บุญศรีราษฎร์บำรุง)
110. โรงเรียนวัดคลองบุญ	111. โรงเรียนวัดหนองระกำ

อำเภอพระพุทธบาท

112. โรงเรียนท้ายพิบูล	113. โรงเรียนบ้านซับชะอม
114. โรงเรียนประชาสงเคราะห์รังสรรค์	115. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง จังหวัดสระบุรี
(พิบูลสงเคราะห์ 2)
116. โรงเรียนบ้านซับครก	117. โรงเรียนวัดพรหมประสิทธิ์
118. โรงเรียนบ้านเขาเลี้ยว	119. โรงเรียนบ้านพุกร่าง (พลอุปถัมภ์)
120. โรงเรียนนิคมสงเคราะห์ 2	120. โรงเรียนบ้านหนองใหญ่

121. โรงเรียนบ้านสระลำไย
 123. โรงเรียนวัดบ้านโพธิ์มิตรภาพที่ 132
 125. โรงเรียนวัดตาลเลี่ยน

122. โรงเรียนวัดนายาว
 124. โรงเรียนวัดหนองสุทธะ
 126. โรงเรียนวัดหนองจิก

อำเภอหนองแซง

127. โรงเรียนชุมชนวัดหนองพลับ
 129. โรงเรียนวัดหนองกบ
 ไทยกล้าประชาชนกุล
 131. โรงเรียนวัดบ้านใหม่
 133. โรงเรียนวัดเขาไกรลาส
 135. โรงเรียนวัดหนองสองห้อง

128. โรงเรียนวัดหนองสีดา
 130. โรงเรียนวัดท่าราบ
 132. โรงเรียนวัดหนองน้ำสร้าง
 134. โรงเรียนวัดเขาดิน
 136. โรงเรียนวัดอุ้มทะเภา

อำเภอดอนพุด

138. โรงเรียนวัดดอนพุด
 (พัฒนดงราชบุรีบำรุง)
 140. โรงเรียนวัดบ้านรี
 142. โรงเรียนวัดอ้อมแก้ว

139. โรงเรียนบ้านไผ่หลิว
 141. โรงเรียนวัดหนองมน

กิ่งอำเภอวังม่วง

143. โรงเรียนวังม่วง
 145. โรงเรียนวัดคำพราน
 147. โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์
 149. โรงเรียนวัดสวนมะเดื่อสามัคคี

144. โรงเรียนบ้านหาดเล็บยาว
 146. โรงเรียนบ้านตะพานหิน
 148. โรงเรียนบ้านโป่งตะขบ
 150. โรงเรียนบ้านแสงพัน

ลำเนา

ที่ ทม 1007/4236

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1 พฤศจิกายน 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสมศักดิ์ อมรรัตนาพันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัจจัยในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์จูงใจ แสงพันธุ์ ประธาน

รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือ
จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดสระบุรี โดยให้ข้าราชการครู ในแต่ละอำเภอตอบ
แบบสอบถาม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2537 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ศิริฎา พูลสุวรรณ

(ดร.ศิริฎา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

สำเนา

ที่ ศธ 1468/8299

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี
ถนนพหลโยธิน อำเภอเมืองสระบุรี 18000

8 พฤศจิกายน 2537

เรื่อง ขออนุมัติโครงการในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

ด้วยนายสมศักดิ์ อมรรัตนานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยในการพัฒนา งานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลจากข้าราชการครูในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอนี้ โดยการตอบแบบสอบถาม

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา จึงควรให้ ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ชูชาติ ทรัพย์มาก

(นายชูชาติ ทรัพย์มาก)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

หน่วยศึกษานิเทศก์

โทร. 036-211524

โทรสาร 036-212122

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายสมศักดิ์ อมรรัตนานนท์

เกิดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2488

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองยาว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 183/3 ซอย 1 ถนนพิจัยณรงค์สงคราม ตำบลปากเพรียว

อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ใหญ่ ระดับ 7 โรงเรียนพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท

จังหวัดสระบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2505 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสระบุรี

พ.ศ. 2508 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น (ป.กศ.ต้น)

พ.ศ. 2512 สอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.)

พ.ศ. 2518 สำเร็จการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

พ.ศ. 2538 สำเร็จการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2509 ครูจัตวาโรงเรียนวัดบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

พ.ศ. 2523 ครูใหญ่โรงเรียนวัดหนองเขื่อนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

พ.ศ. 2525 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดหนองหมูใต้ (ไพบูลย์วิทยาการ) อำเภอวิหารแดง
จังหวัดสระบุรี

พ.ศ. 2528 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี